

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุติทานพื้นบ้าน
2. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จอนพอนกับงูเห่า

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม
ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง จอนพอน กับงูเห่า เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติดัง โข และดอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่อง จอนพอนกับงูเห่า
มีส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำเสนอส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งปีนั้นแห้งแล้งฝนไม่ตก ผู้คนในบ้านอดอยากยากจน
มีครอบครัวหนึ่ง มีพ่อ แม่และลูก 2 คน คนที่เป็นผู้ชาย คนน้องเป็นผู้หญิง
ครอบครัวนี้ก็ยากจนเช่นกัน พ่อกับแม่ต้องออกไปขุดหัวเผือกหัวมันมาต้มกิน
แทนข้าว

วันหนึ่งพ่อกับแม่ออกไปหาเผือกหามัน ปล่อยให้ลูกสองคนอยู่บ้านตามลำพัง สองพี่น้องไปอาบน้ำ คนที่จับปูมาได้ ๔ ตัว ก็เอาไปปิ้งไฟแบ่งกันกินคนละตัว เหลืออีก ๒ ตัว เก็บไว้ให้พ่อกับแม่กิน แต่น้องกินไม่อิ่มจึงอ่อนจะเอาปูอีก พี่บอกว่าจะเก็บไว้ให้พ่อกับแม่ คนน้องก็ไม่ฟัง เพราะความหิวและยังไม่รู้ภาษา จึงกินปูที่เหลือจนหมด

พ่อค้าลงก็คอยพ่อแม่กลับบ้านจากป่าจนหลับไป เมื่อพ่อกับแม่กลับมาถึงบ้าน
เห็นขานูหล่นอยู่ที่เตาไฟจึงถามลูก ลูกคนโตเล่าให้พ่อแม่ฟังหมด แม่เรื่องที่
น้องหิวข้าวแม่กินปทุมคก็เล่าให้ฟัง พ่อกับแม่โกรธที่ลูกไม่คิดถึงตัว ทั้ง ๆ ที่ตัว
ต้องลำบากเข้าป่าหาอาหารมาฝาก จึงไล่ลูกทั้งสองคนออกจากบ้านไป

เด็กทั้งสองต้องกระเซอะกระเซิงหาเผือกหามันผลไม้กินตามแต่จะหาได้
ร้อนถึงพระอินทร์เสด็จลงมา รู้ว่าเด็กทั้งสองได้รับความลำบากและเด็กคนโต
นั้นมีบุญต่อไปจะเป็นกษัตริย์ตอนนี้ยังใช้กรรมไม่หมด จำเป็นต้องช่วย พระอินทร์
จึงแปลงเป็นงูใหญ่ให้จอนพอนลงมาถักกันให้เด็กทั้งสองดู

ครั้งแรกงูกัดจอนฟอนตาย งูก็เลื้อยเข้าไปในป่า เขาเปลือกไม้ชนิดหนึ่งมาเคี้ยว แล้วฟันใส่แผลจอนฟอน จอนฟอนก็ฟื้นแล้วกัดกันอีก คราวนี้งูตาย จอนฟอนก็ไปแทะเอาเปลือกไม้อย่างเดิมนั้นมาเคี้ยวฟันใส่แผลของงู งูจึงฟื้นขึ้น แล้วต่างก็แยกย้ายกันไป

ฝ่ายพี่ชายเห็นเหตุการณ์นั้นทุกอย่าง คิดว่าเปลือกไม้ดังกล่าวคงมีประโยชน์ จึงไปแกะเอาใส่ผ้าขาวม้าผูกกับเอวไป ทั้งสองพี่น้องพากันเดินผ่านป่าไปถึงเมือง ๆ หนึ่ง ได้ยินเขาตีฆ้องร้องป่าวว่ารุกัศราชธิดาของเจ้าเมืองนั้นตายมา ๗ วัน ๗ คืน แล้ว แต่ยังไม่แน่ว่าใครรักษาให้หายได้จะมีรางวัล

สองพี่น้องจึงรับอาสารักษาราชธิดาเจ้าเมือง จนพี่น้าเข้ามา เจ้าเมืองได้จัด
ให้ม้านิลองสมโภช ๗ วัน ๗ คืน อีกทั้งยังยกบ้านเมืองให้พี่ชายด้วยจากนั้น
ได้อภิเษกสมรสพี่ชายกับราชธิดา ทั้งสองพี่น้องจึงอยู่ในเมืองนั้นด้วยความสุข
ตลอดมา

คำศัพท์ เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
แห้งแล้ง	แห้ง - แล้ง	ว. ปราศจากความสดชื่น, ปราศจากความชุ่มชื้น.
อดอยาก	อด - หยาก	ก. ไม่มีจะกิน, ขาดแคลนอาหาร, มีไม้พอกิน.
กระเซอะกระเซิง	กระเซอะ - กระเซิง	ว. อาการที่ซัดเซไปโดยไม่มีที่มุ่งหมายว่าจะไป แห่งใด.
ฉาน	ชาน	น. ภาวะที่จิตสงบแน่วแน่เนื่องมาจากการเพ่ง อารมณ์, การเพ่งอารมณ์จนจิตแน่วแน่เป็นสมาธิ
จอนฟอน	จอน - ฟอน	น. ชื่อสัตว์เลื้อยลูกค้อยนม ขนหนาสีน้ำตาลหรือ เทา หัวแหลมหางยาวเป็นพวง เคลื่อนไหวเร็ว มาก กินสัตว์
สมโภช	สม - โปช	น. การกินร่วม, การเลี้ยงอาหาร; งานเลี้ยง, งาน ฉลองในพิธีมงคลเพื่อความยินดีร่าเริง
อภิเษกสมรส	อะ - พิ - เสก - สม - รด	(ราชา) ก. แต่งงาน.

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นความสามารถพิเศษของเป็ดขี้เหล็กไม้
  - ก.สามารถนำมาต้มกินแทนข้าวได้
  - ข.สามารถนำมารักษาอาการคันได้
  - ค.สามารถนำมาสร้างบ้านเรือนได้
  - ง.สามารถนำมาเคี้ยวฟันใส่แผล แล้วฟันงอกได้
2. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. ครอบครัวนี้มีฐานะยากจนมาก
  - ข. พ่อกับแม่รู้สึกสงสารลูกๆที่หิวข้าว
  - ค. พ่อกับแม่โกรธลูกๆ ที่ไม่นึกถึงตัว
  - ง. คนพี่แบ่งบู่ไว้ให้พ่อกับแม่ แต่คนน้องนำมากินหมด
3. ....พี่บอกว่าจะเก็บไว้ให้พ่อกับแม่ คนน้องก็ไม่ฟัง เพราะความหิวและยังไม่รู้ภาษา จึงกินบู่ที่เหลือจนหมด....
จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าคนพี่ มีคุณธรรมด้านใดมากที่สุด
  - ก. ความกตัญญู
  - ข. ความขยันหมั่นเพียร
  - ค. ความสามัคคี
  - ง. ความซื่อสัตย์

4. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้พี่และน้อง ต้องถูกไล่ออกจากบ้าน

- ก. คนน้องนำปูที่เหลือไว้ให้พ่อกับแม่มากิน
- ข. พ่อกับแม่เห็นขานปูที่หล่นอยู่ที่เตาไฟ
- ค. เพราะความยากจน ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรทั้งสองได้
- ง. พ่อกับแม่โกรธที่ลูกๆ ไม่คิดถึงตัว

5. ข้อใดคือลักษณะเด่นของคนพี่

- ก. มีความมานะอดทน
- ข. มีความเมตตากรุณา
- ค. มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
- ง. มีความกตัญญูต่อพ่อแม่

6. คนน้องเป็นคนเช่นใด

- ก. เห็นแก่กิน
- ข. เห็นแก่ได้
- ค. เห็นแก่ลาภยศสรรเสริญ
- ง. เห็นแก่พรรคพวก

7. เมื่อเด็กทั้งสอง ต้องกระเซอะกระเซิงหาเผือกหามันอยู่ในป่า ร้อนถึงพระอินทร์ ต้องลงมาช่วยเหลือ เหตุการณ์นี้ตรงกับสำนวนใด

- ก. น้ำคตตอผูด
- ข. ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
- ค. คนคิดกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้
- ง. มือใครยาวสาวได้สาวเอา

8. ถ้านักเรียนเป็นลูกคนพี่ นักเรียนจะเล่าความจริงกับพ่อแม่หรือไม่

ก. เล่าเพราะเป็นคนซื่อสัตย์

ข. ไม่ควรพูดความจริงเพราะอาจมีอันตรายต่อตัวเอง

ค. รอดูสถานการณ์ไปพลางๆก่อน

ง. ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นใดๆทั้งสิ้น

9. พ่อกับแม่เป็นบุคคลประเภทใด

ก. เชื่อคนง่ายและใจอ่อน

ข. ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

ค. เห็นความสำคัญของตนเองมากกว่าลูก

ง. งามายและหุบ่

10. แง่คิดที่ได้จากเรื่องจอนพอนกับงูเห่าคืออะไร

ก. ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว

ข. ขว้างงูไม่พ้นคอ

ค. น้ำดรดอดผุด

ง. ตบตีสี่คู่

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

สามเกสร

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม
ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สามเกลอเล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งแก้ว ปะติตัง โข และคอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อ้นดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุมนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สามเกลอ
มีส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยกรออภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำเสนอครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีชาย ๓ คน เป็นเกลอกัน แต่มี ๒ คนเท่านั้น
ที่รักใคร่สนิทสนมกันมาก เพราะมีฐานะร่ำรวยเสมอกันส่วนอีกคนหนึ่ง
เขาไม่อยากคบหาสมาคมด้วย เนื่องจากชายคนที่ ๓ นี้เป็นคนยากจนอยู่มาวัน
หนึ่ง เพื่อนคนที่มีฐานะดีคนหนึ่งจัดงานทำบุญบ้านขึ้น เขาไปบอกเฉพาะ
เพื่อนที่ร่ำรวยด้วยกันเท่านั้น ส่วนชายยากจนนั้นไม่บอก เพราะเห็นว่าถ้าบอก
ก็คงจะไม่มีอะไรมาช่วยงาน

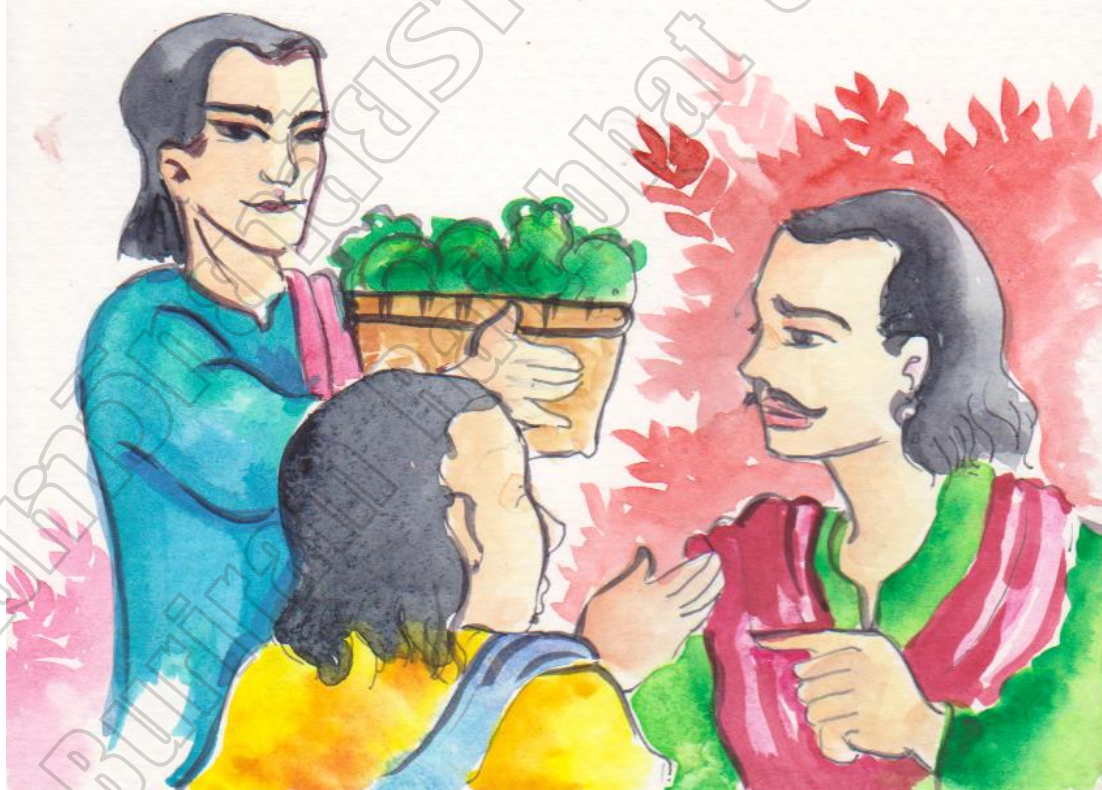

พอชายอยากจนทราบว่า เขาทำบุญกัน นึกอยากจะทำบุญบ้าง แต่ไม่เห็นใครมาชวน จึงปรึกษากับภรรยาของตนว่า จะไปดีไหม เพราะเขาไม่บอกเรา ฝ่ายภรรยาบอกว่าตามใจอยากไปก็ไปเถอะ เพราะเรื่องการทำบุญใครก็ทำได้ถ้าอยากทำ สามีนึกถามว่าจะเอาอะไรไปช่วยงานเขาดี ภรรยาแนะนำให้หาผักที่ปลูกไว้ไปช่วยทำบุญ

เมื่อมาถึงวันงาน ชายชากอนก็เก็บผักใส่หาบไปจนเต็มหาบไปยังบ้านงาน
ถึงบ้านก็จัดแจงรื้อผักต่าง ๆ ออกมาเพื่อมอบให้เขาไปจัดทำอาหาร เพื่อนเกลอ
ทั้ง ๒ คน ก็ดูเฉยอยู่ ถึงเวลากินก็ไม่เรียกกิน ไม่ทักทายด้วยซ้ำ ภรรยาของ
ชายทั้งสองคนจึงต้องถามสามีตนว่า จะไม่เรียกเพื่อนมาร่วมวงด้วยหรือ ไม่
ต้อนรับเขาหรือ ชายทั้งสองตอบว่า แล้วแต่ภรรยาของตนไปทักทายกันเอง

หาข้าวกินเองแล้วให้ไปๆ เสีย ชายนั้นได้กินข้าว จะตักแกงไม่มีช้อนตักจึงถามหา
ช้อน ผู้ภรรยาไปถามสามีของตน สามีก็ให้หาจวกหักๆ ไปให้ หาอะไรใส่
ไม่ได้ก็ให้เอากะลามะพร้าวใส่ไป ผู้เป็นภรรยาก็หาให้ตามคำของสามี

ชายยากจนนั่งกินข้าวกินน้ำบ้านเพื่อนแล้วน้ำตาไหล คิดว่า เพราะความจน
จึงทำให้เพื่อนทำกับตนเช่นนี้พอกินเสร็จเรียบร้อย ก็เอาจวักนั้นล้างใส่กระเป๋าสื่อไว้
เป็นที่ระลึก

เมื่อกลับมาถึงบ้าน ชายยากจนนั้นก็สร้างรั้ว ทำสวนผักปลูกขายเป็นจำนวน
มากได้เงินทองมาเท่าไรก็เก็บไว้ จนมีเงินมากกว่าเดิมเวลาเบื่อนึกไม่ยอม
ทำงานได้เห็นจวักหัก ๆ แล้วคิดถึงว่าเพื่อนเขาทำอย่างไรกับตนก็เกิดมีมานะลุกขึ้น
ทำงานต่อไปได้อีก เขาทำงานอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย

ไม่ช้าก็มีเงินทองมากมายทัดเทียมกับเพื่อนเศรษฐีของตน จึงคิดที่จะทำบุญบ้านใหม่ที่คนเพิ่งสร้างขึ้น เขาไปบอกเพื่อนทั้งสองให้มางานทำบุญด้วย เพื่อนทั้งสองต่างก็ตกลงความเห็นว่าจะต้องไปดูว่าเพื่อนผู้ยากจนของเขาจะเอาอะไรมาทำบุญ

พอเพื่อนเศรษฐีมาถึงบ้านเพื่อนผู้ยากจนของตน ก็พบว่าปลูกอย่างดี มีผู้คนมาช่วยงานอย่างมากมาย ลูกเมียเขาก็ออกมาต้อนรับ ซึ่งผิดกับที่ตนเคยทำกับเขา ผู้เป็นภรรยาหาข้าวเหล้ายาปลาปิ้งมารับรองเพื่อนของสามีอย่างเต็มที่ เมื่อมีโอกาส เพื่อนเศรษฐีทั้ง ๒ คน ก็ถามชายที่เคຍยากจนว่า ทำไมเขาถึงมีเงินมาได้ ในเมื่อเห็น ๆ กันอยู่ว่าเมื่อก่อนนี้ยากจนอยู่ ชายเคຍยากจนมาก่อน จึงตอบว่า ได้ทุนมาจากเพื่อนทั้งสองคนนั่นเอง ทำให้เขาสร้างตัวขึ้นมาถึงขนาดนี้ เพื่อนทั้งสองมองหน้ากัน แล้วถามด้วยความสงสัยว่าให้มาตั้งแต่เมื่อไร ชายนั้นจึงนำจวักหัก ๆ ออกมาให้ดูเพื่อนทั้งสองคนได้แต่มองหน้ากันเพราะพูดไม่ออก

คำศัพท์ เรื่อง สามเกลอ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
เกลอ	เกลอ	น. เพื่อนสนิท.
สนิทสนม	สะ-หนัก-สะ-หนม	ก. ชอบพอ, คู่กันเคยกันดี, เช่น สองคนสนิทสนมกันมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก.
คบหาสมาคม	คบ-หา-สะ-มา-คม	ก. ไปมาหาสู่เข้าเป็นพวกเดียวกัน.
หาบ	หาบ	ก. เาของห้อยปลายคาน ๒ ข้างแล้วแบกกลางคานพาไป.
จวก	จะ-หุ้ก	น. เครื่องใช้ตัดแกงหรือตัดข้าวทำด้วยกะลามะพร้าว มีด้ามถือ.
กะลามะพร้าว	กะ-ลา-มะ-พร้าว	น. ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ถ้ำผ่าซีก ซีกที่มีตา เรียกว่า กะลาตัวผู้ ซีกที่ตัน เรียกว่า กะลาตัวเมีย
ทัดเทียม	ทัด-เทียม	ว. เท่าเทียม, เสมอ, เช่น ฝีมือทั้งสองฝ่ายนั้นดีทัดกัน

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ชายยกจน ร่ำรวยขึ้นมา
  - ก. เพราะเพื่อนแสดงความรังเกียจ
  - ข. เพราะเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
  - ค. เพราะเพื่อนนำกะลามาพรวัวใส่น้ำให้กิน
  - ง. เพราะเพื่อนนำจิ้งหรีดมาคักข้าวให้กิน
2. ถ้าวันนั้นชายยกจน ไม่ไปช่วยงานทำบุญบ้านใหม่เพื่อน เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
  - ก. รวยมากกว่าเพื่อนทั้งสอง
  - ข. จนเหมือนเดิม
  - ค. จนยิ่งกว่าเดิม
  - ง. ไม่สามารถเดาเหตุการณ์ได้
3. ฐานะครอบครัวของเพื่อนสองคนเป็นอย่างไร
  - ก. ยกจน
  - ข. ร่ำรวย
  - ค. พอมีพอกิน
  - ง. ฐานะไม่ร่ำรวยแต่สบาย

4. โดยปกติแล้วเพื่อนทั้งสองเป็นกันอย่างไร

- ก. ถูกเหยียดหยามคนจน
- ข. ตำมะเลเทเมา
- ค. ขี้เกียจสันหลังยาว
- ง. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

5. การที่ชายยากจน ไปช่วยงานทำบุญบ้านใหม่เพื่อน เกิดจากคุณธรรม
ในข้อใด

- ก. ความอดทน
- ข. ความประหยัด
- ค. การมีจิตสาธารณะ
- ง. ความเข้มแข็ง

6. พฤติกรรมข้อใดของชายยากจนที่นักเรียนควรนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

- ก. ความมานะอดทน
- ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
- ค. ความกตัญญูรู้คุณ
- ง. ความละเอียดรอบคอบ

7. พฤติกรรมของเพื่อนทั้งสอง ตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผิด
- ข. คบคนให้คูหน้า ซื่อผ้าให้คูเนื้อ
- ค. คบเด็กสร้างบ้าน
- ง. เลือกว่ารักถ่มักที่ซัง

8. จากเรื่องนี้ข้อใดเป็นความจริงมากที่สุด

- ก. เพื่อนทั้งสองมีฐานะยากจนลง
- ข. ชายยากจน มีความรังเกียจเพื่อนทั้งสอง
- ค. ชายยากจนยังคงเสมอต้นเสมอปลายกับเพื่อนทั้งสอง
- ง. เพื่อนทั้งสองร่ำรวยยิ่งกว่าเดิม

9. เมื่อชายยากจน ร่ำรวยขึ้นมาแล้ว เหตุใดจึงเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนบ้านแถบนั้น

- ก. เพราะเขามีเงินให้เพื่อนบ้านหยิบยืม
- ข. เพราะเขาเป็นผู้มีอิทธิพล
- ค. เพราะเขาเป็นคนมีชื่อเสียง
- ง. เพราะเขาเป็นคน โอบอ้อมอารี

10. นิทานเรื่อง “สามเกลอ” .แทรกคุณธรรม ในข้อใดมากที่สุด

- ก. การไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น
- ข. ความขยันหมั่นเพียร
- ค. ถูกทุกข้อ
- ง. การคบเพื่อน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน

เรื่องอกแจ่มฟ้า

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม
ภาพ พอลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียง โดยรองศาสตราจารย์วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์พรพิมล พงศ์สุวรรณ อาจารย์ ดอกเตอร์สวัสดิ์ ผลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์กิ่งแก้ว ประดิษฐ์ เป็นอย่างสูง ที่ได้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านจนสำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี

สุกานดา อันดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว
มีส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถาม ได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

มีหมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่แห่งหนึ่ง หมู่บ้านนี้มีต้นมะพร้าวขึ้นอยู่ริมฝั่งคลอง เป็นจำนวนมาก บริเวณนั้นเป็นป่ารก ไม่มีบ้านผู้คน มีแต่สัตว์เล็กสัตว์น้อย อาศัยอยู่ เช่น พวกกระรอก กระแต เป็นต้น

วันหนึ่ง มีมะพร้าวต้นหนึ่งที่ขึ้นอยู่ริมฝั่งคลองนี้ เกิดมี ลูกตกมาก ลำต้นของมันทาน้ำหนักลูกไม่ไหว เลขค่อย ๆ เอนไป จนยอด มะพร้าวไปจดคลองฝั่งโน้น

กระรอกฝูงหนึ่งเห็นมะพร้าวเอนลงมายังฝั่งของตน หัวหน้ากระรอก
จึงพูดขึ้นว่า“โอโฮ ! วันนี้พวกเราช่างโชคดีเหลือเกิน ลากปากแท้ ๆ เลย”
“โชคคืออะไรละท่านหัวหน้า ช่วยบอกหน่อยซิ” บรรีวารกระรอกถาม
“ก็โน่นไงเห็นมัย มะพร้าวลูกคกเอนมาทางฝั่งเรา” หัวหน้ากระรอกพูด
พลางชี้ให้ดู “อย่างนั้นพวกเราก็ไปกินมะพร้าวกันได้นะสิท่านหัวหน้า”

-ได้เลย ไปชวนกันมากินเยอะๆ นานๆจะมีอาหารอันโอชะมาถึงที่อย่างนี้สักที”

หัวหน้าอนุญาต

ว่าแล้วบรรดากระรอกทั้งหลายก็ชวนกันปีนขึ้นไปเจาะกินน้ำมะพร้าว
กินกันอย่างเพลิดเพลินอยู่หลายวัน วันละลูกสองลูก โดยไม่ได้ลงจากต้น
มะพร้าวเลย และไม่ได้สังเกตถึงความผิดปกติของต้นมะพร้าว กินกันจนหมด
ต้นเมื่อไรไม่รู้ตัว

เมื่อน้ำมะพร้าวแห้งหมดทุกลูกแล้ว ต้นมะพร้าวก็เอนกลับไปยังที่เดิม
 พวกกระรอกทั้งหลายก็ติดอยู่บนต้นมะพร้าว
 ไม่สามารถกลับไปยังฝั่งของตนเองได้ ครั้นจะว่ายน้ำข้ามไปก็ว่ายไม่เป็น
 กระรอกทั้งหลายต่างเศร้าโศกเสียใจ นั่งร้องไห้อยู่บนต้นมะพร้าวนั้น

หัวหน้ากระรอกเห็นดังนั้นก็ไม่สบายใจ จึงเรียกบริวาร กระรอกมา ประชุม
ปรึกษาหารือกันว่าจะทำอะไรกันดีจึงจะกลับไปยังฝั่งของตนได้ ต่างแสดง
ความคิดเห็นกันหลากหลายวิธี แต่ก็คิดขัดตรงที่ทำตามที่คิดไม่ได้

ในที่สุดมีกระรอกตัวหนึ่งเสนอความคิดว่า “พวกเราน่าจะ ช่วยกันลงไป
อนน้ำในแม่น้ำ แล้วนำมาใส่ในลูกมะพร้าวทุกลูก เมื่อมะพร้าวมีน้ำเต็มทุกลูก
คันมะพร้าวก็จะเอน ไปยังฝั่งของเราตั้งเดิม

ความคิดนี้กระรอกทุกตัวต่างเห็นด้วยว่าน่าจะทำลองทำดู เพราะทำไม
 ยาก เพียงแต่กระรอกทุกตัวต้องช่วยกันเต็มที่เท่านั้น และแล้วการลำเลียง
 น้ำของกระรอกทุกตัวโดยการรอน้ำจากแม่น้ำไปกรอกในลูกมะพร้าวก็เริ่มขึ้น
 ในไม่ช้า น้ำในลูกมะพร้าวก็ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ทีละน้อย ๆ ทำให้ดินมะพร้าวค่อย ๆ
 ไน้มเอนลงไปทีละน้อย พวกกระรอกทุกตัวต่างไม่ลดละความพยายาม

จน ในที่สุด ผลของความเพียรพยายามและความสามัคคีก็มาถึง เมื่อ
กระรอกช่วยกันขนน้ำไปกรอกในลูกมะพร้าวจนเต็มทุกลูก ต้นมะพร้าวก็โน้ม
เฮนลงไปยังฝั่งที่อยู่ของกระรอกตามเดิม กระรอกทุกตัวต่างก็จิตใจที่ได้กลับมา
ยังฝั่งของตน ได้อย่างปลอดภัย

คำศัพท์ เรื่อง กระจอกเจาะมะพร้าว

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
รก	รก	ว. ที่กระจกกระจายอยู่เกลื่อนกลาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
กระจอก	กระ-รอก	น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในวงศ์ Sciuridae มีฟันแทะ ส่วนใหญ่คาโต และหูใหญ่ หางยาวเป็นพวง กินผลไม้ มีหลายสกุลและหลายชนิด
คก	คก	ว. มาก, มากกว่าปรกติ, (มักใช้แก่สิ่งที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ)
ลาภปาก	ลาบ-ปาก	น. ของกินที่มักได้มาโดยไม่คาดคิด.
โอชะ	โอ-ชะ	ว. มีรสดี, อร่อย.
กรอก	กฺรอก	ก. เทลงในช่องแคบ เช่น กรอกหม้อ กรอกขวด, หรือใช้โดยปริยายก็ได้ เช่น พุดกรอกหู

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นคุณสมบัติของฝูงกระรอก ที่นักเรียนควรเอาเป็นแบบอย่าง
  - ก. ความซื่อสัตย์
  - ข. ความสามัคคี
  - ค. ความเสียสละ
  - ง. ความยุติธรรม
2. การกระทำของฝูงกระรอก ก่อให้เกิดเหตุการณ์ใด
  - ก. ทำให้ไม่สามารถกลับมาแย่งฝิ่งของตนได้
  - ข. ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน
  - ค. ทำให้ฝูงกระรอกเศร้าโศกเสียใจ
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ค
3. ในฝูงกระรอกสามารถกลับมาแย่งฝิ่งของตนได้ เพราะคุณธรรมข้อใด
  - ก. ความสามัคคี
  - ข. ความซื่อสัตย์
  - ค. ความเสียสละ
  - ง. ความยุติธรรม

4. การกระทำของฝูงกระรอกตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ถึงพริกถึงขิง
- ข. ปากว่าตาขยิบ
- ค. ซ้ำๆ ได้พริ้วเล่มงาม
- ง. น้ำกลิ้งบนใบบอน

5. จากเรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดของฝูงกระรอกที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้

- ก. การเอาตัวรอด
- ข. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ค. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ง. ความซื่อสัตย์

6. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของฝูงกระรอก

- ก. รักและสามัคคีในหมู่คณะ
- ข. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ค. มีความสามารถในเรื่องของกรปีนป่าย
- ง. ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด

7. นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้เกิดเรื่องวุ่นวายต่างๆ ขึ้นในนิทานเรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว

- ก. ขาดความรู้จักพอ
- ข. ชิงดีชิงเด่น
- ค. ขาดการสังเกต
- ง. ขาดความอดทนอดกลั้น

8. ถ้าคนในสังคมทำเหมือนฝูงกระรอก กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาแล้ว
ยอมรับฟังความคิดเห็นกัน สังคมจะเป็นอย่างไร

- ก. บ้านเมืองสงบสุข
- ข. ประชาชนมีแต่คนรักสนุก
- ค. ประชาชนไม่ประกอบสัมมาชีพ
- ง. บ้านเมืองสกปรกไม่น่าอยู่

9. ข้อใดคือหลักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

- ก. เมื่อใครขยาสาวได้สาวเอา
- ข. เกลือเป็นหนอน
- ค. ฆ่าได้แต่หยามไม่ได้
- ง. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

10. ข้อใดคือลักษณะเด่นของฝูงกระรอกในเรื่องนี้

- ก. หลีกเลี่ยงเป็นกลาง
- ข. หลีกเลี่ยงเป็นผู้ใหญ่
- ค. หลีกเลี่ยงร่วมมือร่วมใจ
- ง. หลีกเลี่ยงเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

ปลาช่อน ตัวใหญ่

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม
ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ปลาซ่อน
ตัวใหญ่เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม
จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด
เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์เชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย
ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน
เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารคำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล
พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตัง โข และดอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ
เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา แนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานลา อันดี

คำชี้แจง

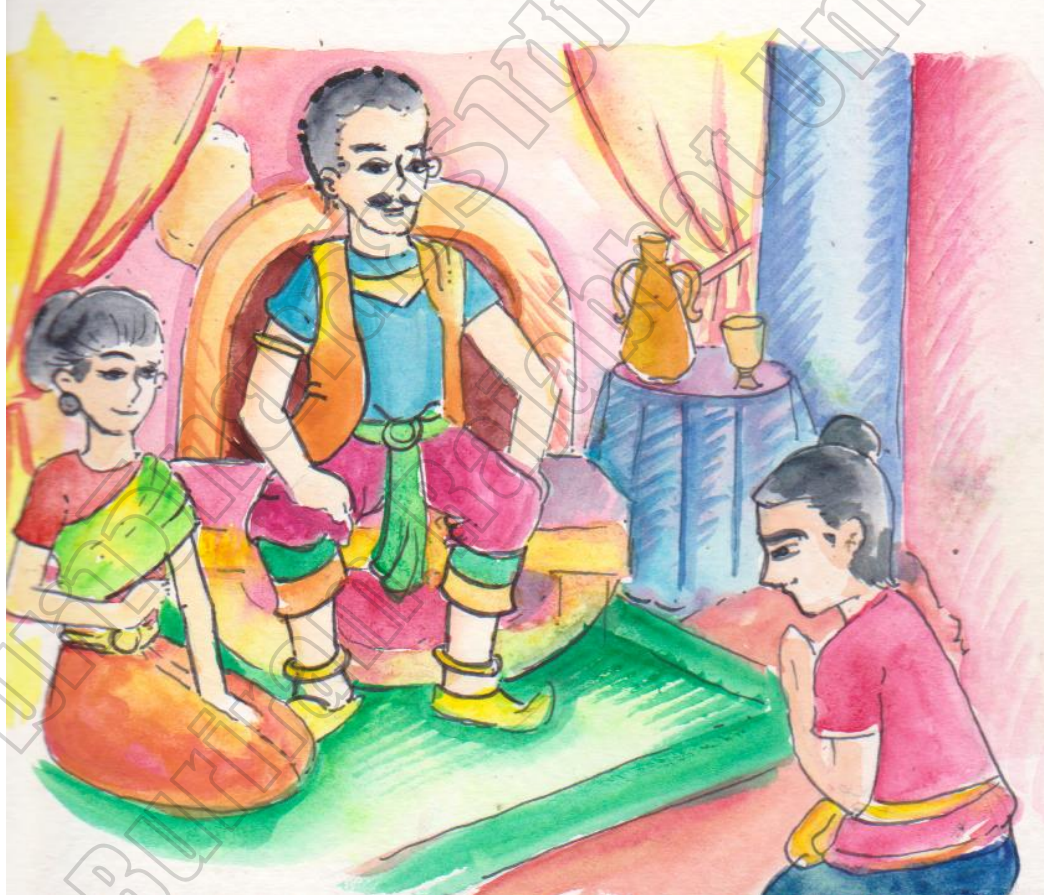
หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ปลาช่อนตัวใหญ่
มีส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อความที่ค้างไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำเสนอส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ครั้งหนึ่ง ยังมีเจ้าเมืองเมืองหนึ่ง มีบุตรชายโตนอยู่เพียงคนเดียว เป็นคนมีความประพฤติ และอัธยาศัยดี ไม่มีที่ติ ท่านเจ้าเมืองและภรรยาจึงปรึกษากันว่า "อันลูกชายของเราเนี่ย หากได้ภรรยาดีเขาก็จะก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ฉะนั้นเราเป็นพ่อแม่ ก็น่าจะต้องช่วยเขาเลือกเฟ้นหญิงสาว มิให้พลาดพลั้งได้" ครั้นถึงเวลาที่พ่อแม่เห็นว่าลูกชาย น่าจะต้องแต่งงานเสียที จึงเรียกลูกเข้ามาไต่ถาม เพื่อจะปรึกษาหารือกันในเรื่องนี้

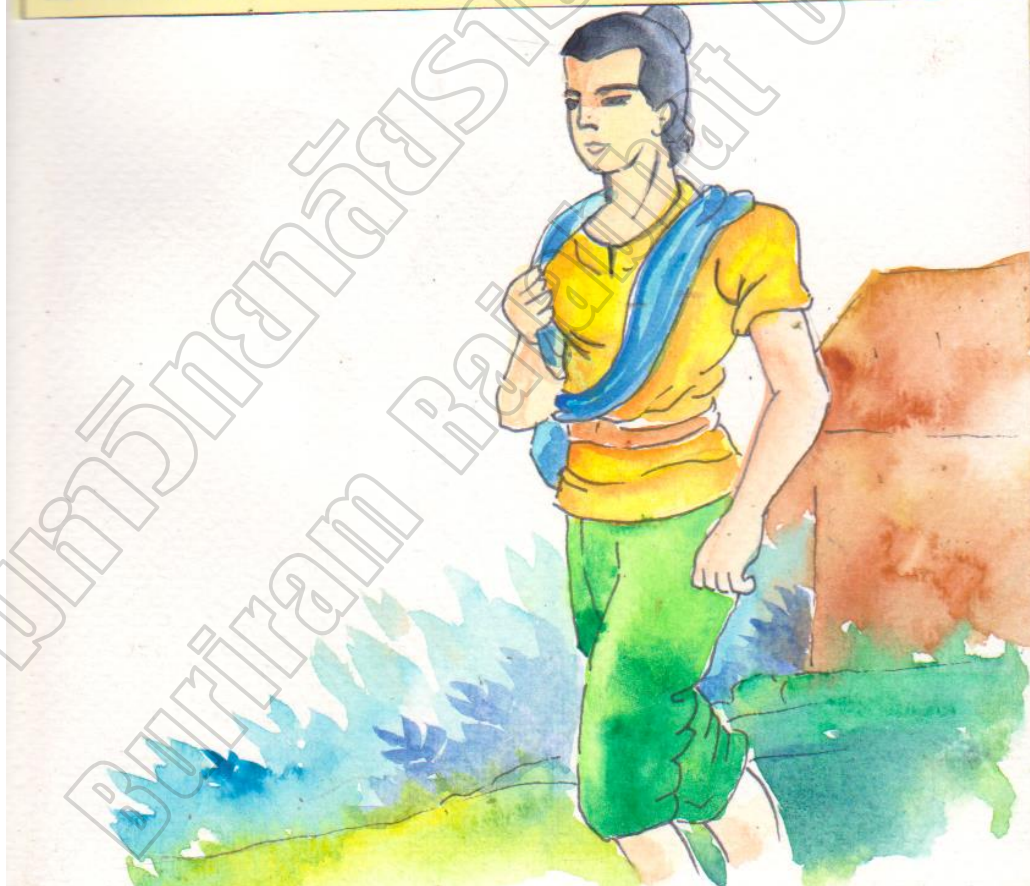

เมื่อลูกชายเข้ามานั่งอยู่เฉพาะหน้า เจ้าเมืองผู้เป็นพ่อจึงพูดกับลูกว่า "บัดนี้เจ้าก็โตเป็นหนุ่มใหญ่ อยุ่สมควรที่จะแต่งงานมีครอบครัวแล้ว แต่คนดีอย่างเจ้า ควรจะได้แต่งงานกับผู้หญิงฉลาด เจ้าพอหมายตาใครไว้บ้างหรือเปล่า"

เมื่อลูกชายก้มหน้าไม่ตอบ พ่อจึงบอกลูกชายต่อไปว่า "แต่ผู้หญิงที่เจ้าจะแต่งงานด้วยนั้น ก็จะเลือกด้วยความระมัดระวัง พ่อจะให้เวลาเจ้า 7 วัน ไม่ต้องทำอะไรมาก เจ้าไปตามบ้านที่เขามีลูกสาวที่เจ้าถูกตา แล้วให้ถามหญิงสาวแต่ละบ้าน ด้วยคำถามเดียวกัน คือ หากจับปลาช่อนตัวใหญ่มากมาได้ตัวหนึ่ง จะทำอย่างไรกับปลาช่อนตัวนั้น จึงจะกินได้นาน"

ขณะที่ลูกชายฟังคำสั่งของพ่อ แล้วยังงงเข้าใจไม่แจ่มแจ้งอยู่นั้น ก่อนที่จะเอ่ยปากซักถาม เจ้าเมืองก็สั่งต่อไปว่า "ออกเดินทางได้แล้ว อย่าลืมว่าเจ้ามีเวลาเพียง 7 วัน ไม่ต้องซักถามอะไรดอก เพียงแค่เห็นว่าเห็นลูกสาวบ้านไหนต้องตา เจ้าก็ถามตามที่พ่อสั่งเท่านั้น อย่าทำอะไรมากไปกว่านั้น" ฝ่าขรรษาเจ้าเมืองก็กำชับลูกชายว่า "อย่าลืมละ พกครบ 7 วัน รีบกลับบ้าน ตามคำสั่งของพ่อ" เนื่องจากลูกชายเจ้าเมืองเป็นหนุ่มรูปงาม มารยาทดี แล้วยังเป็นลูกชายโอรสของเจ้าเมืองเสียอีก ฉะนั้นสาวๆ จึงทอดสะพานให้เขา พ่อแม่ผู้หญิงก็เต็มใจต้อนรับ อยากจะขกลูกสาวให้ เป็นการสะดวกแก่เขายิ่งนัก

เมื่อพบหญิงสาวบ้านใด เขาก็จะถามเพียงประโยคเดียวเหมือนกันว่า "ถ้าแม่นางได้ปลาช่อนตัวโตๆ มาตัวหนึ่ง ทำอย่างไรจึงจะกินได้นานๆ" หญิงเหล่านั้นก็มักจะตอบคล้ายๆ กันว่า "จะยากอะไร เอาไปทำปลาร้าเสียซิ จะได้เก็บไว้กินค้างปี ได้อย่างสบาย" บ้างก็อธิบายต่อเติมว่า "ปลาร้านะยิ่งเก็บค้างปียิ่งอร่อยนะจ๊ะ" บางบ้านก็ตอบผิดแผกไปนิดหนึ่ง คือตอบว่า "เอาปลาไปย่างไฟให้แห้ง แล้วตากแดดไว้ค่อยๆ บีเอาออกมากิน ตัวหนึ่งก็จะกินไปได้หลายหน" เจ้าหนุ่มก็รับ โดยพยักหน้า เพราะคำตอบเหล่านั้นก็ไม่ได้ผิดอะไร อีกบ้านหนึ่ง ตอบแตกต่างออกไปเล็กน้อย คือตอบว่า "ก็เอาไปถอดเกล็ดแร่เป็นริ้ว ตัวโตอย่างนั้นจะทำ 6 ริ้ว 8 ริ้วคงจะได้เคล้าเกลือหมักไว้สักคืน รุ่งขึ้นแดดดีๆ ตากไว้ 2 แดดก็จะเป็นปลาแห้ง ตัดทีละริ้วครั้งริ้ว ก็จะกินได้เป็น 10 วัน"

ในที่สุด เขาก็มาถึงบ้านๆ หนึ่ง แม่แต่ไม่ใช่บ้านเศรษฐี แต่ที่ สะอาด
 ระเบียบ บริเวณบ้านร่มตามีสวนครัวอยู่หลังบ้าน มองลอดได้ดูนไปเห็น ได้รอบ
 บ้าน มีผลไม้ขึ้นต้นให้ลูก บ้างก็กำลังตกกลูกน่าสบายยิ่งนัก ณ ที่นั้นเขาเห็นหญิงสาว
 คนหนึ่ง กำลังเก็บดอกไม้อยู่ เขาก็เดินเข้าไปแล้วถามประ โยคเดิม เรื่องจะทำ
 อย่างไรกับปลาช่อนตัวใหญ่ เพื่อให้กินได้นานที่สุด เมื่อหญิงสาวเงยหน้าขึ้นตอบ
 เขา เขาก็ตะลึงอยู่กับที่ นางนั้นยิ้มแย้มพองาม หน้าตาหมคจค แล่นางก็ตอบด้วย
 น้ำเสียง ที่น่าฟังมีจังหวะจะ โคนว่า "ฉันจะเอาปลาตัวนั้นไปแกง แล้วแบ่งออกเป็น
 3 ส่วน ส่วนหนึ่งจะเอาไว้กินกันเองในครอบครัวฉัน อีกส่วนหนึ่งจะเลือกแต่ของ
 ดีๆ เก็บไว้ถวายพระสักถ้วยหนึ่ง ส่วนที่เหลือฉันจะเอาไปแจกเพื่อนบ้าน"

"อ้าว! แม่นาง อย่างนั้นแม่นางก็จะกินแกววันเดียวหมดนะซี แล้วจะเก็บไว้กินนานๆ ได้อย่างไร" "อย่างนี้อย่างไรล่ะจ๊ะ ส่วนที่บ้านฉันจะกินนั้น ก็จะหมดในวันนั้น หมดแล้วเราไปปลามาในวันอื่น ก็คงจะมีกินกันได้อีก คนในบ้านก็สำคัญนะจ๊ะ" "แล้วที่เอาไปวัดล่ะ" ชายหนุ่มถาม "ก็สบายใจ แล้วเพื่อจะมีกินในชาติหน้า" หญิงสาวตอบ "เอาล่ะ ฉันเข้าใจแล้วล่ะ ที่ไปแจกเพื่อนบ้านล่ะแจกทำไม" สาวจึงตอบด้วยเสียงหนักแน่น และแสดงความมั่นใจว่า "นั่นแหละ! ทำให้กินปลาได้นาน ไม่รู้จบล่ะเราเอื้อเพื่อคิดถึงเขา เขาก็จะคิดถึงเรา มิตรจิตก็มิตรใจยังงั้นล่ะจ๊ะ ปลาตัวนี้จะกินไม่รู้จักหมด เพราะอย่างนี้แหละจ๊ะ"

ชายหนุ่มรู้สึกซาบซึ้ง ในคำตอบของหญิงสาวยิ่งนัก เขานั่งคุยต่ออย่าง
ดีใจยิ่ง ผิดกับเมื่อไปบ้านอื่น จนเกือบจะพลบ หญิงสาวจึงเชิญชวนเขารับประทาน
อาหาร ซึ่งเขาก็ตอบว่า "จริงซี นี่ก็จะค่ำแล้ว ฉันต้องรีบกลับไปหาพ่อที่นั่นกันไว้
ฉันออกจากบ้านมา ครบ 7 วันเดี๋ยวพ่อแม่จะเป็นห่วง ฉันลาก่อน" ชายหนุ่มกล่าว
อย่างอาลัยอาวรณ์

เมื่อเขากลับมาถึงจวนก็มีค้ำเข้าไปแล้ว แต่เขาก็ไม่รอกินอาหารเย็น รีบเล่าเรื่องต่างๆ ให้พ่อแม่ฟังว่าใน 7 วันนั้น เขาไปพบหญิงสาวกี่คน และคนไหนตอบเรื่องปลาช่อนตัวโตว่าอย่างไร เมื่อเขาเล่าถึงสาวคนที่เขาพบล่าสุดจบ เจ้าเมืองและภรรยาที่ตกใจทันที ที่จะเลือกหญิงสาว เป็นลูกสะใภ้

พิธีแต่งงานทำกันในจวนอย่างสมเกียรติ ต่อมาชายหนุ่มและภรรยา ก็ได้รับความสุขความเจริญ ด้วยคุณธรรมความดี ประกอบศรัทธาในศาสนา และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คนใกล้เคียง จึงเป็นที่นิยมชมชอบของคนทั่วไปชั่วกาลนาน

คำศัพท์ เรื่อง ปลาซ่อนตัวใหญ่

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โทน	โทน	ว. มีจำเพาะหนึ่งเท่านั้น, ไข่แก่สิ่งก็ตาม ปรกติควรจะมีมากกว่าหนึ่ง แต่มีเพียงหนึ่ง เท่านั้น เรียกว่า โทน เช่น ลูกโทน
ทอดสะพาน	ทอด-สะ-พาน	ก. ใช้สื่อสายเข้าไปติดต่อหาความสนิท สนมกับผู้ที่ต้องการคุ้นเคย, แสดงกิริยา ทำทางเป็นทำนองอยากติดต่อด้วย
ค้ำปี	ค้ำ-ปี	ว. ถ่วงเวลานานเป็นปี เช่น ปลาไร่ค้ำปี.
ปลาร้า	ปลา-ร้า	น. ปลาหมึกเกลือใส่ข้าวคั่วใช้เป็นเครื่องจิ้ม.
ริ้ว	ริ้ว	น. เส้นสายหรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะเป็นรอย เป็นทาง ๆ เป็นแถวหรือเป็นแนวยาวไป เช่น ผ้าขาดเป็นริ้ว ริ้วขบวน ริ้วปลาแห้ง
มิตรจิตมิตรใจ	มิตร-ตะ-จิต-มิตร- ตะ-ใจ	(คำ) น. ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เช่น ต่างก็มีมิตร จิตมิตรใจต่อกัน.
อ้อยอิ่ง	อ้อย-อิ่ง	ว. ไร้ไร, ทำเรื่องซ้ำเหมือนไม่เต็มใจ.
จวน	จวน	น. ที่อยู่ของเจ้าเมือง, บ้านที่ทางราชการจัด ให้แก่นักงูของผู้ว่าราชการจังหวัด

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เจ้าเมืองต้องการหญิงประเภทใดมาเป็นคู่ครองของบุตรชาย
  - ก. มีความเมตตากรุณา
  - ข. มีความฉลาด
  - ค. มีความกตัญญู
  - ง. ถูกทุกข้อ
2. ฐานะของหญิงสาวที่บุตรชายเจ้าเมืองพอใจเป็นอย่างไร
  - ก. ร่ำรวยมาก
  - ข. ร่ำรวย
  - ค. จน
  - ง. พอมือพอกิน
3. ข้อใดคือคุณลักษณะของลูกชายเจ้าเมือง ที่นักเรียนน่าจะถือเป็นแบบอย่าง
  - ก. กตัญญู
  - ข. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
  - ค. ความจงรักภักดี
  - ง. ฉลาด

4. จากนิทานเรื่องปลาช่อนตัวใหญ่ ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. ครอบครัวของเจ้าเมือง เป็นครอบครัวที่อบอุ่น
- ข. หญิงสาวคนที่ถูกชายเจ้าเมืองชอบเป็นคนดีและฉลาด
- ค. ลูกชายเจ้าเมืองเป็นคนที่มีความประพฤติและอัธยาศัยดี
- ง. เจ้าเมืองเป็นคน ไม่มีเหตุผล เผด็จการ

5. ถ้าประชาชนบ้านเมืองของเราเป็นคนที่ไม่มีเหตุผล ขอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกิดรักกัน เหมือนอย่างเจ้าเมืองในนิทานเรื่องนี้ สังคมจะเป็นอย่างไร

- ก. แย่งแย่งเอาวัดเอาเปรียบ
- ข. สงบสุขและเจริญรุ่งเรือง
- ค. เกิดสงครามวุ่นวาย
- ง. สงบสุขแต่ไม่เจริญ

6. ข้อใดเป็นข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- ก. คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตพาไปหาผล
- ข. จิตมนุษย์นี้ ไชริ่ ยากแท้หยั่งถึง
- ค. ความประมาท เป็นหนทางไปสู่ความตาย
- ง. ปลุกเร้าตามใจผู้อยู่ ผูกมัดตามใจผู้นอน

7. นักเรียนเห็นด้วยกับวิธีการหาลูกสะใภ้ของเจ้าเมืองหรือไม่

- ก. เห็นด้วยเพราะตามใจลูกทุกอย่าง
- ข. เห็นด้วยเพราะพ่อแม่ควรให้สิทธิในการเลือกคู่ครองแก่ลูก
- ค. ไม่เห็นด้วยเพราะกลัวได้คนไม่ถูกใจพ่อแม่
- ง. ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นวิธีการลำสมัยเกินไป

8. ข้อใดคือลักษณะเด่นของนิทานเรื่องนี้

- ก. ตัวละครมีความเก่งกล้าสามารถ
- ข. ตัวละครมีอิทธิฤทธิ์
- ค. ตัวละครมีความฉลาด
- ง. ตัวละครมีของวิเศษ

9. คุณสมบัติใดของผีน้อยที่นักเรียนควรนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- ก. รูปร่างและฉลาด
- ข. รูปร่างและซื่อสัตย์
- ค. รูปร่างและกล้าหาญ
- ง. รูปร่างและร่าเริง

10. จากพฤติกรรมของหญิงสาวคนที่ถูกเจ้าเมืองชอบตรงกับตำนานข้อใด

- ก. ผัวหาบ เมียคอน
- ข. เสน่ห์ปลายจวัก
- ค. แม่บ้านแม่เรือน
- ง. ผู้หญิงขิงเรือ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

ปูแสนฉลาด

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม

ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ปุแสนฉลาด เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียง โดยรองศาสตราจารย์วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตัง โข และดอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันติ

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ปูแสนฉลาด มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณาจุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
  2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจากข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
  3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหาข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิดหรือหลักการที่สำคัญ
  4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำเสนอครูเพื่อตรวจคำตอบ
- เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหนองน้ำแห่งหนึ่งอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วย ปลา นานาชนิดต่างแหวกว่ายไปมาหากินกันในหนองน้ำแห่งนี้เรื่อยมา
 อยู่มาวันหนึ่งนกกระสาตัวหนึ่งบินผ่านมาเห็นฝูงปลามากมาย จึงคิด
 อยากรับ ปลาเหล่านี้ นกกระสาจึงบินวนกลับมายังหนองน้ำอีกครั้งหนึ่งด้วยความ
 หิว บินร่อนลงจับบนขอนไม้กลางหนองน้ำท่ามกลาง ฝูง ปลา มากมาย
 ฝูงปลาต่างตกใจ แหวกว่ายกระโดดหนีกันวุ่นวาย เมื่อเห็นเงาของนกกระสาสีขาว
 ตัวใหญ่ ปากแหลมคมจ้องมองอยู่บนขอนไม้

ฝ่ายเจ้านกกระสาต้องใช้ความพยายามทนตากแดดทั้งวัน ทำท่าหงอย
เหงาซึมเศร้า จนตะวันบ่ายก็ไม่ยอมหนีไปไหนทำให้ฝูง ปู ปลาแปลกใจมาก
ปลาตัวเล็ก ๆ ตัวหนึ่งตะโกนว่า “เจ้านกกระสาขี้ลาดแน่จริงเจ้าจงลงมาต่อสู้
กับข้าซิ” นกกระสาโกรธมาก แต่ก็ต้องทนไม่ตอบโต้แต่อย่างใด ได้แต่นั่ง
ซึมเศร้าอยู่บนขอนไม้ต่อไป

จนแม่ปลาชีวมาพบเข้า จึงถามว่า ทำไมเจ้ามานั่งซึมอยู่บนขอนไม้
ไม่ยอมไหนทั้งวันเลย นกกระสาได้โอกาสจึงตอบแม่ปลา “ว่าเมื่อเช้านี้เองข้า
บินผ่านหมู่บ้านมาได้ยินคนพูดกันว่าพรุ่งนี้จะพากันมาจับปลาในหนองน้ำนี้ให้
หมดเลยข้าสงสารพวกเจ้ามาก จึงมานั่งซึมเศร้าอยู่ที่นี้แหละ”

แม่ปลาพูดว่า“เราไม่เชื่อ เพราะเรากันนกเป็นศัตรูกันมาก่อน” นกกระสา
บอกว่า“เราอยากพาพวกเจ้า ไปอยู่หนองน้ำแห่งใหม่ซึ่งปลอดภัยกว่านี้ โดยบอก
ว่าจะคาบพวกเจ้าบินไปที่ละตัวหากไม่เชื่อข้าจะพาพวกเจ้าไปดูกันก่อนก็ได้”
นกกระสาทำที่พาลูกปลาบินไปดูหนองน้ำแห่งใหม่แล้วก็บินกลับมาส่งให้
แม่ปลาคืน

แม่ปลาเห็นดังนั้นก็ลงเชื่อเกี่ยวบอากับปลาทั้งหลายมาให้กินกระสาบหนี
ไปที่ละตัว ครั้งนั้นกระสาบมาถึงกลางทางก็กินปลาที่ละตัวทั้งข้างล่างข้างทาง
จนปลาในหนองน้ำเหลือน้อยเต็มที

ฝ่ายเจ้าปูน้อยตัวหนึ่งบอกพ่อปูแม่ปูว่า “ให้ลูกไปพูดกับนกกระสาก่อนพ่อ กับแม่อย่าเพิ่งไปเลย”

นกกระสากินปลาจนอิ่มแล้ว เห็นปูน้อยคลานมาหานึกในใจว่าดีเหมือนกัน กินปลาจนเบื่อก็แล้ววันนี้จะกินปูดูบ้าง ลูกปูบอกนกกระสาว่า “ถ้านกกระสาบ กระดองข้ามันจะลื่นหากบินอยู่กลางอากาศ ชักลัวจะตกลงมาตาย ถ้านกกระสา จะช่วยข้างจริง ๆ แล้วขอให้ข้าหนีบคอเจ้าไปจะดีกว่า”

ด้วยความได้ใจที่เคยได้กินปลามากแล้ว นกกระสาจึงให้ลูกปูหนีบคอ แล้วบินขึ้นฟ้าไป ลูกปูมองเห็นก้างปลาอยู่ตามข้างทางมากมายจึงรู้ความจริงแล้ว บอกกับนกกระสาว่า

“เจ้าช่างมีกำลังเหลือเกินข้าอยากให้เจ้ากลับไปเอาพ่อกับแม่เข้ามาพร้อมกัน
เลย ก่อนที่ชาวบ้านจะมาจับพ่อกับแม่เข้าไปกินก่อน”

นกกระสาหลงเชื่อพาลูกปูบินกลับมาหนองน้ำเพื่อหาพ่อแม่ พออยู่กลาง
หนองน้ำลูกปูก็รวบรวมพลังใช้ก้ามปูหนีบคอนกกระสาจนขาดใจตาย ตกลงมา
กลางหนองน้ำ ลูกปูบอกเรื่องราวต่าง ๆ ให้พ่อกับแม่ฟังทำให้ปู ปลา สัตว์น้ำ
ในหนองน้ำแห่งนั้นอยู่ที่เดิมอย่างมีความสุขตลอดไป

คำศัพท์ เรื่อง ปุแสนฉลาด

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
หนองน้ำ นกกระสา	หนอง-น้ำ นก-กระ-สา	น. แอ่งน้ำ. น. ชื่อนกในวงศ์ Ciconiidae ขนาดใหญ่เกือบเท่านกกระเรียน ปากหนาขาวปลายแหลมตรง คอและขาขาว ทำรังด้วยกิ่งไม้อยู่บนยอดไม้สูง ๆ กินปลา และสัตว์น้ำขนาดเล็ก
ปลาชิว	ปลา-ชิว	น. ชื่อปลาน้ำจืด ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ปาก เล็กเขี้ยวขึ้น ตาโต เกือบโต อาศัยใกล้ผิวน้ำ
กระดอง	กระ-ดอง	น. ส่วนแข็งที่หุ้มตัวสัตว์บางชนิดเช่น เต่า ปู
หนึบ	หนึบ	ก. คีบหรือบีบให้แรงให้แน่นด้วยของที่เป็ นงามเช่นงามนิ้วมือหรือตะไกรเป็นต้น.

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่อ่านข้อใดถูกต้อง
  - ก. หนองน้ำแห่งนี้กำลังจะถูกชาวบ้านมาจับปลากิน
  - ข. ผุงปลาเกิดการทะเลาะวิวาทกันเอง
  - ค. นกกระสามีแผนการที่จะจับ ปลา กินเป็นอาหาร
  - ง. เกิดโรครระบาด ในหนองน้ำ
2. ข้อใดเป็นลักษณะของนกกระสา
  - ก. มีความพยายามและความกตัญญู
  - ข. รักสันโดษ
  - ค. กตัญญูรู้คุณ
  - ง. เจ้าเล่ห์
3. ถ้านักเรียนเป็นผุงปลา เมื่อนกกระสาพูดเช่นนั้น จะทำอย่างไร
  - ก. ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองก่อนที่จะเชื่อ
  - ข. ไม่สนใจ
  - ค. เสียใจมากที่ได้ทราบเช่นนั้น
  - ง. ดีใจมากที่จะได้ไปอยู่หนองน้ำใหม่ที่มึ้นน้ำมากกว่าเดิม

4. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมของฝูงปลา

- ก. ไม่หวั่นไหวกับคำพูดของนกกระสา
- ข. เชื่อคนง่าย
- ค. ขาดสติในการคิด
- ง. ไม่มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

5. ทำไมฝูงปลาในหนองจึงเชื่อว่านกกระสาพูดจริง

- ก. เพราะนกกระสาแก่งทำนั้งซึมเศร้าอยู่เป็นเวลานาน
- ข. เพราะ ได้ยินชาวบ้านพูด
- ค. เพราะนกกระสาแก่งคาบลูกปลาชีวไปดูหนองน้ำแล้วคาบมา

สังคิน

- ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ค

6. ลูกปูเป็นคนประเภทใด

- ก. หูเบาเชื่อคนง่าย
- ข. ฉลาดและกตัญญูรู้คุณ
- ค. โอบอ้อมอารี
- ง. เอาตัวรอด

7. จุดจบของนกกระสา ตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
- ข. ปลาหมอตายเพราะปาก
- ค. กรรมตามสนอง
- ง. กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

8. ข้อใดไม่ใช่ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- ก. ความรักคือการทำลาย
- ข. คนใจข่มเป็นเหยื่อของคนฉลาด
- ค. ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
- ง. ขาดสติในการคิดไตร่ตรอง

9. ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องนี้

- ก. ให้ความรู้
- ข. ได้รับความบันเทิง
- ค. ให้คติสอนใจ
- ง. ถูกทุกข้อ

10. การที่นกกกระสาถูกลูกปูใช้ก้ามหนีบคอจนขาดใจตาย นักร้องเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด

- ก. เห็นด้วย เพราะลูกปูเป็นคนฉลาด
- ข. ไม่เห็นด้วย เพราะนกกกระสาเป็นคนดี
- ค. เห็นด้วย เพราะนกกกระสาเป็นคนใจคอโหดร้าย
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะลูกปูเป็นคนใจคอโหดร้าย

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

สี่สหายเจ้าปัญญา

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม

ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สีสหาย
เจ้าปัญญา เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม
จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด
เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์วีเชษฐ์ เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย
ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน
เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล
พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติคัง ใจ และคอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ
เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา
มีส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำเสนอส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีชายสี่คนเป็นเพื่อนรักกันมาก คนที่หนึ่งชื่อว่าเจ้าหัวล้าน ซึ่งมีหัวล้านมาก เมื่อหัวล้านเจอแดด นายหัวล้านจะร้อนมากจนทนแทบไม่ไหว คนที่สองชื่อเจ้าเหมาอก มีเหาขึ้นเต็มหัว มีอาการคันมากไปที่ไหนก็ได้แต่เกาหัวอยู่เสมอ ๆ คนที่สามชื่อนายขี้มูกมาก ไปที่ไหนขี้มูกจะไหลไม่ขาด คนสุดท้ายชื่อนายตาแฉะ ไปที่ไหนจะใช้มือได้แมลงหวี่ออกจากตาเสมอ ๆ

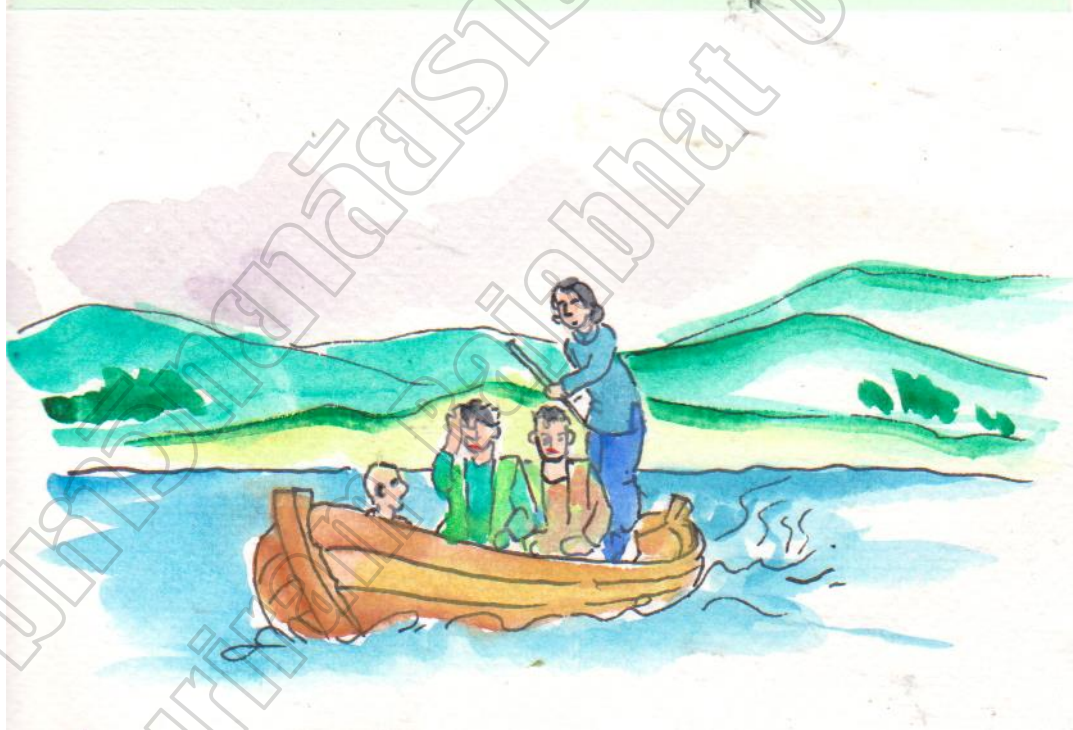

อยู่มาวันหนึ่งทั้งสี่คนเดินมาพบกันกลางหมู่บ้าน ต่างคนต่างชี้หน้าคำ
 กันว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ก็ไม่ได้ จึงเกิดการทำร้ายกัน โดยได้ตกลงกันว่า ใครจะ
 อดทนกว่ากัน คนหัวล้านก็ห้ามลูบหัว คนเหมาาก็ห้ามเกาหัว คนขี้มูกไหล
 ก็ห้ามเช็ดขี้มูกและคนตาแฉะก็ห้ามไล่แมลงหวี่โดยเด็ดขาด

เช้าวันรุ่งขึ้นทั้งสี่คนก็มาตามนัดกลางหมู่บ้าน แล้วพากันพายเรือ
ไปกลางแม่น้ำให้ถูกแดดร้อนจัด เจ้าหัวล้านร้อนจนเหงื่อออกเต็มหัวล้านก็ทน
เอากลัวจะแพ้เพื่อน ๆ เจ้าเหมาากทั้งร้อนทั้งคัน ก็ไม่กล้าเกาหัวของตนเอาไว้ เจ้า
ขี้มูกไหลชวาวออกมาที่สุคกลับคืน ไม่กล้าเช็ด ส่วนเจ้าตาแฉะทั้งร้อนและมีแมลง
หัวบินมาตอมลูกตาก็ต้องทนเอากลัวจะแพ้เพื่อน ๆ เช่นกันทั้งสี่คนยังอยู่บนเรือ
นานก็ยังร้อน ทุกคนต่างก็ทรมานใจเหลือเกิน ได้แต่นั่งอดทนไม่กล้าทำตามใจ
ต้องการได้

เจ้าหัวล้านทนไม่ไหวจึงออกอุบายตะโกนบอกเพื่อน ๆ ว่า เฮ้ย ๆ เมื่อวานนี้
ข้าได้มาพบช่างตัวหนึ่งมันไฉฉวงจุ่มน้ำแล้วพ่นใส่หัวมันอย่างนี้ ว่าแล้วเจ้าหัวล้านก็
ทำท่าเอามือวิดน้ำมาใส่หัวล้านตนเอง จึงเย็นลงได้สำเร็จ

ฝ่ายเจ้าเหมาากก็ทนไม่ไหวเห็น เจ้าหัวล้านใช้ปัญญาเอาตัวรอดไปได้ จึง
ตะโกนสนับสนุนว่า ไซ่แล้วเมื่อวานข้าก็เห็นกวางมันก็ยืนอยู่ใต้ต้นไม้ เขามันยาว ๆ
อย่างนี้ พร้อมทำท่ายกมือมาทำเขากวางพลางใช้นิ้วเกาหัวตัวเองจึงหายคัน

กล่าวถึงเจ้าตาและซึ่งนั่งอยู่ท้ายเรือมีแมลงหวี่ตอมขี้ตาเต็มไปหมดก็ทน
ไม่ไหวเหมือนกัน เห็นเพื่อน ๆ ทั้งสามใช้ปัญญาอย่างนั้น จึงยกมือทั้งสองขึ้นไล่
แมลงหวี่ พร้อมกับพูดขึ้นว่า เรื่องทั้งหมดที่พวกเอ็งเล่ามาแล้วนั้น กูไม่เชื่อ กูไม่เชื่อ
พลงใช้มือไล่แมลงหวี่ไปจนหมด ผลปรากฏว่าไม่มีใครแพ้ ใครชนะทุกคนเสมอ
กัน ต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้าน และไม่กล้ามาทำทายกันอีกเลย

คำศัพท์ เรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
หัวล้าน	หัว-ล้าน	ว. มีหัวไว้ผมบางแห่งหรือทั้งหมด.
เทา	เทา	น. ชื่อแมลงขนาดเล็ก อาศัยอยู่ตามบริเวณที่มีขนหรือผมอยู่บนศีรษะของคน ดูดเลือดคนและสัตว์
ขี้มูก	ขี้-มูก	น. น้ำเมือกที่ไหลออกทางมูก.
ตาและ	ตา-และ	ก. เปียกหรือชุ่มน้ำอยู่เสมอ เช่น ตาและ
อุบาย	อุ-บาย	น. วิธีการอันแยบคาย; เล่ห์กล, เล่ห์เหลี่ยม.
กวาง	กวาง	น. ชื่อสัตว์เคี้ยวเอื้องหลายชนิด ในวงศ์ Cervidae เป็นสัตว์กีบคู่ ลำตัวเพรียว คอและขายาว หางสั้น ตัวเมียเล็กกว่าตัวผู้ มีทั้งชนิดมีเขาและไม่มีเขาในเพศเดียวกันหรือต่างเพศ
ธนู	ทะ-นู	น. ชื่ออาวุธชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยคันธนูซึ่งมีสายธนูสำหรับน้าวึง และลูกธนูที่มีปลายแหลม

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่ย่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. เจ้าหัวล้านไม่ชอบอยู่ในที่มีคนรบกวน
  - ข. เจ้าขี้มูกมาก ขี้มูกมักไหลอยู่ตลอดเวลา
  - ค. เจ้าเหมามาก มักจะใช้มือปิดแมลงหัวเสมอ
  - ง. แมลงหัวมักชอบตอมเจ้าตาและเสมอ
2. ข้อใดคือจุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้
  - ก. ให้ความรู้
  - ข. ให้ความบันเทิง
  - ค. ให้คติสอนใจ
  - ง. ถูกทุกข้อ
3. ถ้านักเรียนเป็น สีสหาย นักเรียนจะทะเลาะกันหรือไม่
  - ก. ไม่ทะเลาะเพราะไม่เกิดผลดีกับใครเลย
  - ข. ทะเลาะเพราะอยากทดสอบความอดทน
  - ค. ทะเลาะเพราะอยากเป็นผู้ชนะ
  - ง. ทะเลาะเพราะถูกเพื่อนชี้หน้าด่าทำทนาย

4. จากเรื่องที่ย่าน ประโยคใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญญาของสี่สหาย
- ก. เจ้าหัวล้านแกล้งบอกว่าเจอช้างเอางวงจุ่มน้ำฝนใส่หัว
  - ข. เจ้าเหมาบอกว่าจะอวดว่ามีเขายาวแล้วแอบเอามือเกาหัว
  - ค. เจ้าขี้มูกบอกว่าได้เอาปืนมายิงกวางแล้วแอบเช็ดขี้มูก
  - ง. เจ้าตาและเอามือโบกไปมาบอกว่าไม่เชื่อเรื่องที่เพื่อนเล่า
5. เหตุใด สี่สหายจึงต้องมาทำทายกันเช่นนั้น
- ก. เพราะเกิดความขัดแย้งในทางความคิดกัน
  - ข. เพราะไม่พอใจที่เพื่อนเอาปมค้อยของตนเองไปล้อเลียน
  - ค. เพราะชอบผู้หญิงคนเดียว
  - ง. เพราะต่างคนต่างชี้หน้าทำทายกัน ว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี
6. พฤติกรรมของสี่สหายที่ใช้แก้ปัญหาตรงกับสำนวนข้อใด
- ก. ชักไนให้เรือเสีย
  - ข. ใ้ไก่ได้พลอย
  - ค. ปัญญา ประคองดังอาวุธ
  - ง. หัวล้านได้หัว
7. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมของสี่สหาย
- ก. ชอบคุยโม้โอ้อวด
  - ข. ขอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
  - ค. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
  - ง. คิดว่าตัวเองเก่งกว่าคนอื่น

8. ถ้าในชุมชนของนักเรียน มีบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะแบบสี่สหาย นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

- ก. พาไปพบแพทย์ เพื่อหาทางรักษา
- ข. ปลอบให้แพร่พันธุ์ไปทั่ว
- ค. จัดสถานที่แยกให้อยู่ต่างหาก
- ง. ห้ามคนในครอบครัวไปคบค้าสมาคมด้วย

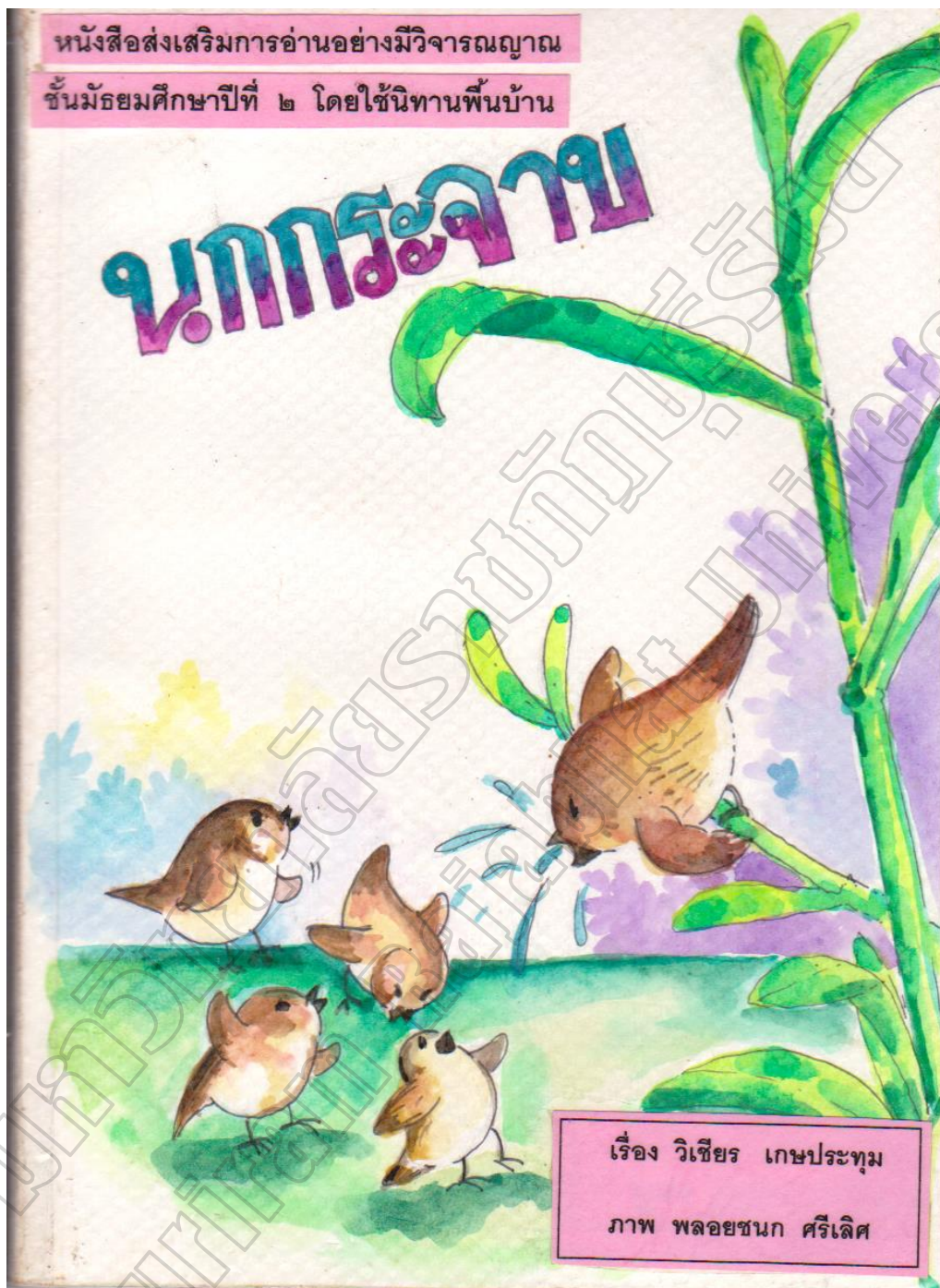
9. นักเรียนคิดว่าวิธีการแก้ปัญหาของสี่สหายคนใดที่ดีที่สุด

- ก. เจ้าหัวล้าน และ เจ้าตาและ
- ข. เจ้าเหมาและเจ้าขี้มูกมาก
- ค. เจ้าตาและและเจ้าขี้มูกมาก
- ง. ยังสรุปไม่ได้

10. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องสี่สหาย คืออะไร

- ก. การเห็นความทุกข์ของคนอื่นเป็นเรื่องตลกขบขัน
- ข. การทะเลาะเบาะแว้งกันไม่เกิดผลดีกับใครเลย
- ค. การใช้สติปัญญาในการแก้ไข้ปัญหา
- ง. ถูกทุกข้อ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องนกกระจาบเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์ วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหา สาระเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือ ส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณ ในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ พรพิมล พงศ์สุวรรณ อาจารย์ดอกเตอร์สวจิต ผลเจริญ และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ดอกเตอร์กิ่งแก้ว ปะติตังโฆ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา และ คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องนกกกระจาบ
มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกหัดท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้คล่องเรื่องก่อน
พิจารณาจุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
ทำไม
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหา
คำตอบจากข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ
ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถาม ได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับ
แนวคิดหรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกหัดท้ายเล่ม แล้วนำส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

มีนกระจอบฝูงหนึ่ง อาศัยอยู่ชายป่าใกล้ทุ่งนาแห่งหนึ่ง
 นกระจอบฝูงนี้ได้ลงไปกินข้าวในนาของชาวนาทุกวัน ชาวนาจึง
 หาทางจับนกระจอบ โดยนำตาข่ายมาดักไว้

นกระจอบผู้เป็นหัวหน้าฝูงจึงเรียกนกระจอบทั้งหลาย
 มาประชุม เพื่อหาทางแก้ไขไม่ให้ถูกจับได้ โดยได้ตกลงกันว่า
 เมื่อถูกตาข่ายคลุม ให้นกระจอบทุกตัวรวมพลังบินขึ้นพร้อมกัน
 พาเอาตาข่ายไปค้างไว้บนยอดไม้เสียก่อน แล้วจึงค่อยพากันบิน
 หวนลงมา ออกจากตาข่ายหนีไป

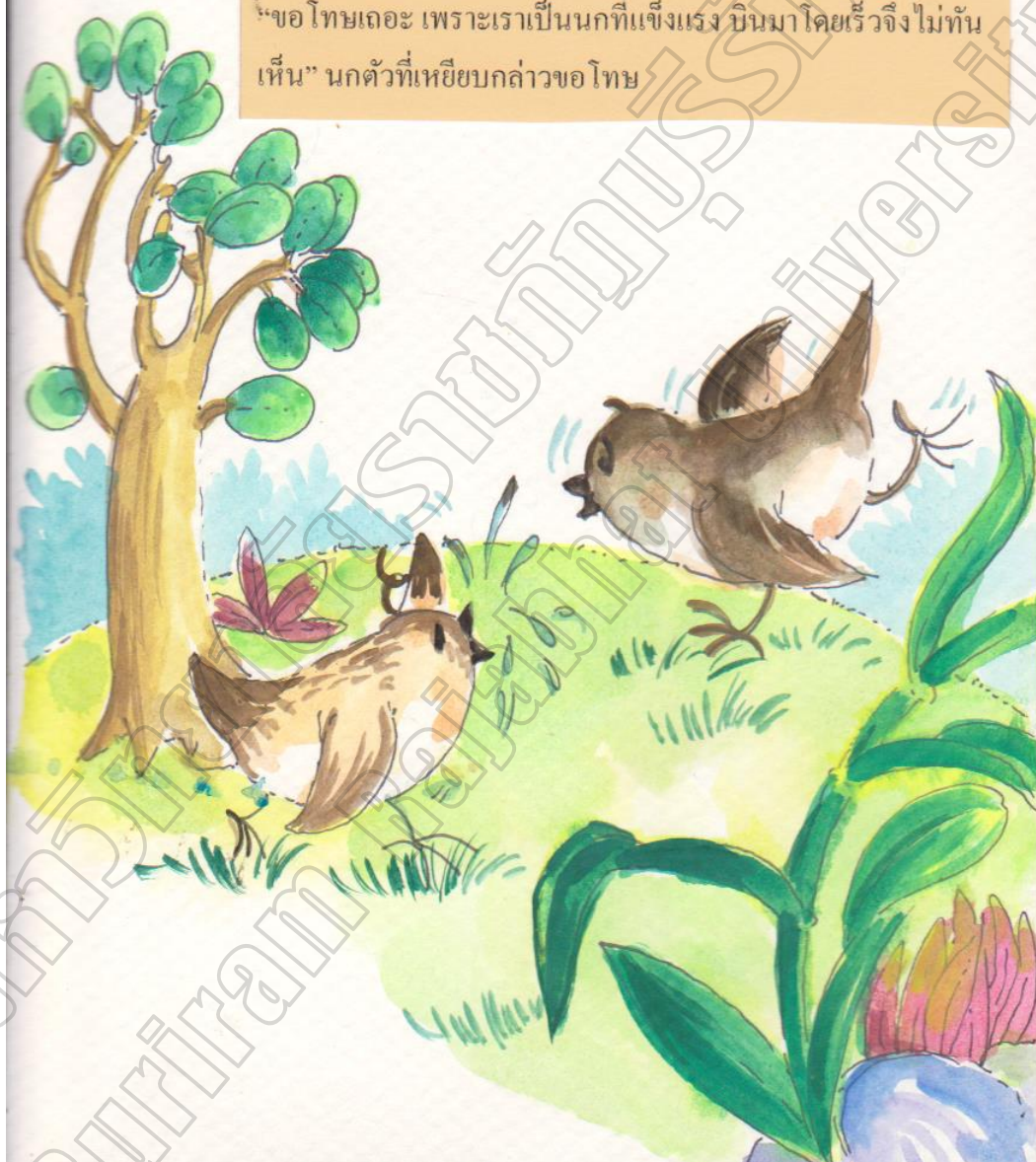

อยู่มาวันหนึ่ง นกกระจาบฝูงนั้นได้ไปติดตาข่าย
ของชาวนาที่ดักไว้ มันก็บินขึ้นพร้อมกัน พาเอาตาข่ายขึ้นไป
ค้างไว้บนยอดไม้ แล้วบินหวนลงมา ออกจากตาข่ายหนีไปได้
ทุกตัว สร้างความผิดหวังให้แก่ชาวนาอย่างที่สุด แต่ชาวนา
ก็ยังคงพยายามที่จะจับนกกระจาบฝูงนี้ให้ได้

วันหนึ่งขณะที่นกกระจาบฝูงนั้นบินลงหาอาหารในทุ่งนา
เพื่อฉกกระจาบตัวหนึ่ง ได้บินกลาไปเหยียบหัวนกกระจาบ
อีกตัวหนึ่งเข้า “ทำไมมาเหยียบหัวข้า เจ้าไม่มีตาหรือไง”
“ขอโทษเถอะ เพราะเราเป็นนกที่แข็งแรง บินมาโดยเร็วจึงไม่ทัน
เห็น” นกตัวที่เหยียบกล่าวขอโทษ

นกกระจาบแต่ละตัวต่างพูดต่อว่าโต้เถียงเกียจงอนกัน
ให้แข็งแะไปหมด โดยไม่มีใครฟังใคร จนกระทั่งขาวนาที่ดักตาข่าย
ไว้มาถึง ก็ตรงเข้ารวบเอาตาข่ายไว้ได้ แล้วจับนกกระจาบฝูงนั้นออก
จากตาข่ายไปที่ละตัวๆ นำไปทำอาหารกินอย่างเอร็ดอร่อย หลังจาก
ที่เพียรพยายามจับนกกระจาบฝูงนี้มาเป็นเวลานาน

ต่อจากนั้นนกกระจาบทั้งสองตัวก็ตรงเข้าจิกตีกันเป็นพัลวัน
นกกระจาบตัวอื่นๆที่ชอบพอข้างไหนก็เข้าช่วยข้างนั้น จนเกิดการ
จิกตีกันขึ้นเป็นกลุ่มๆ ส่วนนกกระจาบในฝูงที่ไม่ชอบการทะเลาะ
วิวาทก็บินเลียงไปอยู่ที่อื่น นับแต่นั้นมานกกระจาบฝูงนี้ ทำอะไร
ก็ไม่พร้อมเพรียงกันดังแต่ก่อน

“หนอยเนาะ มาทำเป็นพุดจาไ้อวด ว่าตัวเองแข็งแรง เวลา
 คัดดาขายไม่ใช่เพราะจะขาดอกหรือที่บินพาดาขายขึ้นไปค้าง
 ไว้บนยอดไม้” นกตัวที่ถูกเหยียบคุดข่ม

“รูปร่างอย่างเจ้าจะบินได้แข็งแรงกว่าเรา คงเป็นไปไม่ได้แน่”
 นกตัวที่เหยียบพุด

“วันเรามาลองกำลังกันดูสักหน่อยเป็นไร”

นกตัวที่ถูกเหยียบทำ

คำศัพท์ เรื่อง นกกระจาบ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
นกกระจาบ	นก - กระ - จาบ	น. ซ่อนดุนขนาดเล็ก อยู่รวมกันเป็นหมู่ กินเมล็ดพืช.
พัลวัน	พัน-ละ-วัน	ว. อุดตูด, เกี่ยวพันหรือ พันพันกันจนยุ่งเหยิง สับสนแยกไม่ออก, เช่น ตบตีกันเป็นพัลวัน
เซ็งแซ่	เซ็ง-แซ่	ว. คังอ้ออิ่งแซ่ไปหมด.
เกียงงอน	เกียง-งอน	ก. เกียงอย่างมีเงื่อนไข, เกียงเอาเชิง.

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. นกกระจาบขาดความสามัคคีกัน
- ข. ต่างคนต่างเกี้ยวกัน
- ค. พูดยาไอ้อวดตนเอง ชมคนอื่น
- ง. ให้ความเคารพเชื่อฟังกัน

2. ข้อใดคือจุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้

- ก. ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของนกกระจาบ
- ข. ให้อคติสอนใจเกี่ยวกับความสามัคคี
- ค. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำรงชีวิตของนกกระจาบ
- ง. ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสัตว์ธรรม

3. ถ้านักเรียนเป็นนกกระจาบนักเรียนจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

- ก. อโหสิกรรมให้ ชกโทษให้
- ข. คิดแก้แค้น
- ค. เคียดแค้น
- ง. จอมเวรของกรรม

4. นกตัวที่เหยียบหัวนกตัวอื่นเป็นคนประเภทใด

- ก. กุญโม้ไอ้อวดและดูถูกคนอื่น
- ข. เห็นแก่ตัว
- ค. โอบอ้อมอารี
- ง. ซื่อสัตย์สุจริต

5. นกกระจาบแตกความสามัคคีกันเพราะเหตุใด

- ก. เชื่อคำยุยงจากนกตัวอื่นๆ
- ข. คิดว่าตัวเองแข็งแรงกว่าตัวอื่นและดูถูกความสามารถของตัวอื่น
- ค. โกรธเคืองที่นกตัวอื่นแย่งกินอาหาร
- ง. ไม่อยากเห็นใครเก่งกว่า

6. จากเรื่องที่ว่านขือโลกกล่าวถูกต้อง

- ก. นกกระจาบตัวที่แข็งแรงกว่าไม่พุดจาคุญโม้ไอ้อวดตน
- ข. นกกระจาบตัวอื่นๆต่างก็ช่วยกันห้ามปรามไม่ให้ทะเลาะกัน
- ค. นกกระจาบทุกตัวต่างก็ไม่ยอมฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- ง. นกกระจาบตัวที่ถูกเหยียบหัว ยกโทษให้

7. จากเรื่องที่ว่านขือโลก ไม่เป็นพฤติกรรมของนกกระจาบ

- ก. พุดจากระแนะระแหนกัน
- ข. บางตัวก็ช่วยข้างพวกของตนจิกตีกัน
- ค. บางตัวก็นิ่งเฉยไม่ยอมมีเรื่องมีราว
- ง. ฟังพาอาศัยซึ่งกันและกัน

8. จุดจบของฝูงนกกระจาบตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ปากเป็นเอก เลขเป็นโท
- ข. ปัญญาประคุดังอาวุธ
- ค. รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย
- ง. ซ้ำๆ ได้พริ้วเล่มงาม

9. จากพฤติกรรมของนกกระจาบ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่เห็นด้วย เพราะสงสารขาวนา
- ข. ไม่เห็นด้วย เพราะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน
- ค. เห็นด้วย เพราะเป็นแนวทางในการทำความดี
- ง. เห็นด้วย เพราะเป็นการทำให้จิตใจบริสุทธิ์

10. ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องนี้อ่านมีอะไรบ้าง

- ก. ความบันเทิง
- ข. ความรู้
- ค. ให้คติเตือนใจ
- ง. ถูกทุกข้อ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน

ชายชบ

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม
ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ชายโง่ เล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งแก้ว ปะติตัง โข และคอกเตอร์สาริต ผลเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อ้นดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ชายโง่ มีส่วนประกอบ
ดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณา
จุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
  2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจาก
ข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
  3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยกรออภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิด
หรือหลักการที่สำคัญ
  4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
- เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

วันหนึ่งมีชายโง่ที่คนเดินหลงทางไปในบ้านของยายแก่คนหนึ่ง ความ
 หิวโหยก็จะไปขอข้าวยายแก่ ยายแก่ก็บอกว่า “จะกินข้าวต้องมีการแลกเปลี่ยน
 ต้องทำงานให้ข้า” ชายโง่เหล่านั้นก็เอา ยายแก่ก็บอกว่ากินข้าวแล้วก็ไปขน
 แกลบที่กองหน้าบ้านมาไว้ที่หลังเรือนที่ พอกินข้าวแล้วชายโง่ทั้งสี่ก็มาขน
 แกลบไปไว้ที่หลังบ้าน ได้มาคนละแบก แล้วก็ถามหญิงแก่ว่า เอาไว้ที่ไหน
 หญิงแก่ก็บอกว่าให้เอาไปไว้ที่หลังเรือน แล้วชายโง่ทั้งสี่ก็ไปขนแกลบอีก
 พอมาถึงก็ถามยายแก่อีกว่าให้เอาไว้ที่ไหน ยายแก่นึกเคืองบอกเท่าไรก็มาถาม
 อีกก็บอกว่า “ไม่รู้ไว้เฮามาไว้บนหัวฉันนี่” ชายโง่นี้กว่ายายแก่พูดจริงก็เลยเอา
 แกลบถมลงบนหัวยายแก่ทั้งสี่คน ยายแก่เลยตาย

กล่าวถึงหลายชายของชายแก่ พอรู้ว่าชายโง่ทั้งสี่ฆ่าชายตายก็โกรธ แต่หากจะฆ่าชายโง่ทั้งสี่ก็สงสาร เขาก็บอกว่าให้ทั้งสี่คนไปตัดต้นไม้มาทำโลงให้ชายแก่ที แล้วก็ให้มีคนเล่หนึ่ง ขวานเล่หนึ่ง บอกว่าให้โค่นต้นไม้ใหญ่ๆนะ แล้วให้เพื่อนเอามารับไว้สองคน ขึ้นไปข่มสองคน พอต้นไม้ขาด ไม้ก็ล้มทับคนที่เอามารองรับไว้ ตายทั้งสองคน อีกสองคนนี่กว่าเพื่อนหลับก็นั่งรอไม่รู้ว่าเพื่อนตาย พอชาวบ้านมาเห็นเข้าก็เลยบอกว่าจะมานั่งรออะไรเพื่อนเจ้าตายจนเหม็นแล้ว ชายโง่ที่เหลือสองคนจึงออกเดินทางต่อไป

ด้วยความหิวโหยจะเป็นลมเป็นแล้งก็เกิดเรอออกมาและมีกลิ่นเหม็น ไอ้คนที่เรอออกมาก็ร้องบอกเพื่อนว่า “เสียฤตยาแล้วนะ ฤตเหม็นแล้ว” เพื่อนอีกคนก็บอกว่ามึงยังไม่ตาย ไอ้นั่นก็เถียงว่าตายแล้ว เรอถึงเหม็น คนที่เรอเหม็นอย่างนี้เขาบอกว่าเป็นคนตาย เพื่อนอีกคนก็เลยเชื่อ ไอ้คนที่บอกว่าตนตายแล้วก็เลยนอนขวางทางเพื่อนที่ยังไม่ตายก็นั่งรอ

ต่อมามีคนขี่ช้างเดินผ่านมาทางนั้น ก็ร้องบอกว่า “เฮ้ยหนิ กูจะเอาช้างเดินมาทางนี้” ไอ้คนที่คิดว่าตัวเองค้ายก็ร้องบอกว่า “จะไปทางไหนได้ล่ะก็ข้าค้ายแล้ว” นายเจ้าของช้างก็บอกว่า “ถ้าค้ายแล้วทำไมพูดได้ เจ้าไม่ได้ค้ายหรอกจงหนีไป” ก็เลยเถียงกันใหญ่ นายเจ้าของช้างนึกโมโหลงมเอาปฏึกแทงชายที่นอนค้าย ชายที่นอนค้ายก็ถูกกระโดดหนี เลยนึกว่าปฏึกนายเจ้าของช้างเป็นของวิเศษที่สามารถทำให้คนค้ายพินได้จึงขอลูกจากนายเจ้าของช้าง นายเจ้าของช้างนึกสงสารความงอเลยให้ปฏึกไป

ชายโง่สองคนจึงเดินทางต่อไปด้วยความหิวโหย พอมาถึงเมืองๆหนึ่ง รู้ข่าวว่าลูกสาวเจ้าเมืองกำลังไม่สบาย ถ้าใครรักษาหายจะยกลูกสาวให้แต่งงาน ชายโง่สองคนก็เข้าไปรับอาสา พอเข้าไปถึงก็ใช้ปฏิกแทนงไปที่ลูกสาวเจ้าเมือง เพราะคิดว่า เป็นของวิเศษ ฝ่ายเจ้าเมืองเห็นคังนั้นก็เข้ามาห้าม และบอกว่า คนกำลังจะตาย อย่างมาทำอย่างนี้ ต้องนึกสงสารต้องร้องห้ามร้องให้ ไม่ใช่มาไล่แทงอย่างนี้ หลังจากนั้น ก็ไล่ชายโง่ทั้งสองออกไป

ชายทั้งสองเดินไปเจอเขากำลังบวชนาค จำได้ว่าเจ้าเมืองสอนว่าให้ร้องห่ม
ร้องไห้ ก็เข้าไปร้องห่มร้องไห้ในงานบวชนาค บรรดาเจ้าภาพก็ไล่ตี และสอนว่า
งานสนุกครึกครื้นอย่างนี้เขาไม่ให้ร้องไห้ต้องโห่ร้อง เสร็จแล้วเขาก็ไล่ตีไป

ไปเจอผิวเมียทะเลาะกัน จำได้ว่าเขาสอนให้หิวเรา โห่ร้องครึกครื้น
ก็ทำอย่างที่เขาสอน ฝ่ายผิวเมียที่ทะเลาะกันก็เลยไล่ตี และสั่งสอนอีกว่าเห็นคนเขา
ทะเลาะกันต้อง โศกเศร้าหรือไมก็ต้องเข้าไปห้าม ไม่ใช่มาหิวเราเขา ผิวเมื่อก็สอน
ไป หลังจากนั้นชายโง่ก็เดินทางต่อไปอีก ไปเจอควายกำลังขวิดกัน จำได้ว่าสองผิว
เมียสอนว่าเห็นเขาทะเลาะกันให้ห้ามปราม ก็เข้าไปช่วยห้ามควายขวิดกัน สุดท้าย
เลยถูกควายขวิดตายทั้งสองคน

คำศัพท์ เรื่อง ชายโง่

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โง่	โง่	ว. เวลา, ไม่ฉลาด, ไม่รู้.
แกลบ	แกลบ	น. เปลือกข้าวที่สีหรือตำแตกออกจากเมล็ดข้าว.
เรอ	เรอ	ก. อาการที่ลมในกระเพาะพุ่งออกทางปาก มักมีเสียงดังออกมาด้วย.
ปลุก	ประ-ตัก	น. ประตัก.
นาค	นาค	น. ผู้ประเสริฐ, ผู้ไม่ทำบาป; เรียกคนที่ไปอยู่วัดเตรียมตัวจะบวชหรือกำลังจะบวช.
ขวิด	ขวิด	ก. กิริยาของหมูป่าหรือสัตว์ที่ใช้เขาหรือนอทำร้าย, เลี้ยว, ชน

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. ชายโง่ชนแกลบถมขายตาย
  - ข. ชายโง่ถูกช้างกระทืบตาย
  - ค. ชายโง่ใช้ปูกักแทงลูกเจ้าเมือง
  - ง. ชายโง่ถูกควายขวิดตาย
2. ข้อใดเป็นความประสงค์ของชายแก่
  - ก. ต้องชนแกลบแลกกับข้าวที่ให้กิน
  - ข. ต้องชนข้าวเปลือกแลกกับข้าวที่ให้กิน
  - ค. ต้องชนพินแลกกับข้าวที่ให้กิน
  - ง. ต้องตักน้ำแลกกับข้าวที่ให้กิน
3. จากเรื่องที่อ่าน สถานการณ์ใดที่นักเรียนคิดว่าชายโง่ไม่ควรทำมากที่สุด
  - ก. เข้าไปห้ามควายขวิดกัน
  - ข. เอาปูกักแทงลูกเจ้าเมือง
  - ค. โห่ร้องครีกครื้นเมื่อเห็นผ้าเมียบทะเลาะกัน
  - ง. ร้องนมร้องไห้ในงานบวชนาค

4. จากเรื่องที่ย่านสถานการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน

- ก. ร้องห้ามร้องไห้ในงานบวชนาค
- ข. โห้ร้องครึกครื้นเมื่อเห็นผ้าเมี่ยงทะเลาะกัน
- ค. เข้าไปห้ามควายขวิดกัน
- ง. เขาไปฎักแทงลูกเจ้าเมือง

5. คุณธรรมของชายโง่ที่นักเรียนน่าจะนำมาเป็นแบบอย่างในชีวิตประจำวันได้

- ก. ความกล้าหาญ
- ข. ความเข้มแข็ง
- ค. ความซื่อตรง
- ง. ความโง่

6. ทำไมชายโง่จึงคิดว่าตนเองตายแล้ว

- ก. กลืนปากเหม็น
- ข. ร่างกายมีกลิ่นเหม็น
- ค. เรอมีกลิ่นเหม็น
- ง. ตกเดินไม่ได้

7. ถ้านักเรียนเป็นชายโง่ นักเรียนจะเข้าไปห้ามควายขวิดกันหรือไม่

- ก. ห้ามเพราะสงสารควาย
- ข. ไม่ห้ามเพราะจะทำให้ตนเองได้รับอันตราย
- ค. ห้ามเพราะเชื่อตามที่เขาบอก
- ง. ไม่ห้ามเพราะไม่ใช่ควายของตนเอง

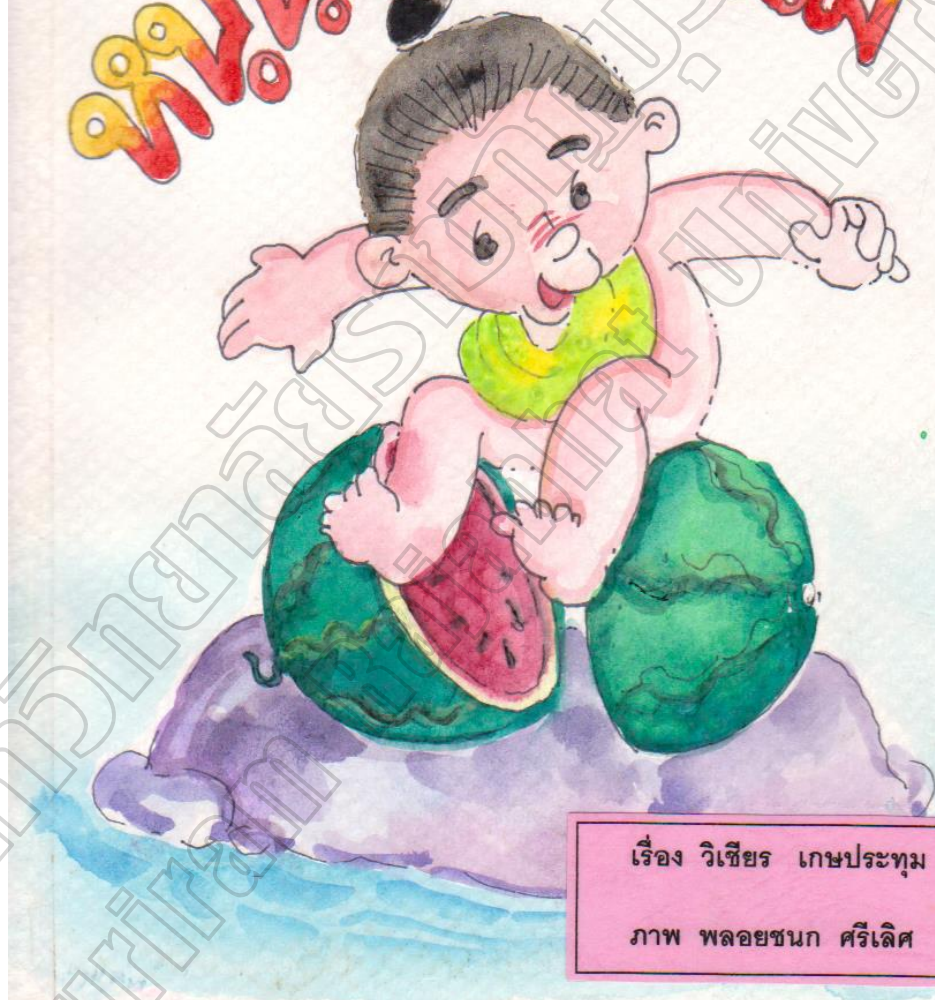
8. จากพฤติกรรมของหลานชายยายแก่ ตรงกับสำนวนข้อใด
- ก. ปัญญาประจูดังอาวุธ
  - ข. เสียดีพอย่าเสียดีย์
  - ค. บุญคุณต้องทดแทนแก่นต้องชำระ
  - ง. เหว่ยอ่มระงับด้วยการไม่จองเวร
9. จากเรื่องนี้ให้แก่งคิดในเรื่องใดมากที่สุด
- ก. ลูกผู้ชายฆ่าได้ แต่หยามไม่ได้
  - ข. บุญคุณต้องทดแทน แก่นต้องชำระ
  - ค. ควรใช้สติคิดไตร่ตรองก่อนที่จะเชื่อสิ่งใด
  - ง. ผู้ที่มีอำนาจและเข้มแข็งเท่านั้นที่เป็นผู้ชนะ
10. ข้อใดเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชายโง่ต้องพบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายต่างๆ
- ก. เข้าไปโห่ร้องครีกครื้นเมื่อเห็นผิวเมียทะเลาะกัน
  - ข. เข้าไปร้องห่มร้องไห้ในงานบวชนาค
  - ค. ขนเกลบบถมายตายหลานชายเลข โกรธ
  - ง. ใช้ปากแทงลูกเจ้าเมือง

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยใช้นิทานพื้นบ้าน

หนังเต่า

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม

ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องหนูน้อยเตงโม เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และ หนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์ วิเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดแทรก คติสอนใจ มาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึก ทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน สูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารคำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ พรพิมล พงศ์สุวรรณ อาจารย์ดอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ดอกเตอร์กิ่งแก้ว ปะดิตั้งใจ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษาและ คำแนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันดี

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องหนูน้อยแดงโม
มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกหัดท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้คลอกรเรื่องก่อน
พิจารณาจุดมุ่งหมายของเรื่องทีอ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
ทำไม
2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหา
คำตอบจากข้อคำถามที่ตั้งไว้ โดยทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ
ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหา
ข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับ
แนวคิดหรือหลักการที่สำคัญ
4. ทำแบบฝึกหัดท้ายเล่ม แล้วนำเสนอส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
ขณะทำการผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ณ ชายป่าแห่งหนึ่งติดกับภูเขาและลำธาร มีกระท่อมหลัง
หนึ่งเป็นที่อาศัยของตากับยายสองคนผิวเมีย คั้นวันหนึ่งตาฝันว่า
ได้เด็กผู้ชายคนหนึ่งมาเลี้ยงเป็นลูก พอเช้าตื่นขึ้นมาก็เล่าความฝัน
ให้ยายฟัง ยายก็บอกว่าถ้าเรามีลูกสักคนก็ดีนะตาจะได้ไม่เหงา
แล้วตากับยายก็ลงไปอาบน้ำที่ในลำธาร สักครู่ตาก็เหลือบไปเห็น
แดงโมลูกใหญ่ลอยน้ำมา จึงบอกให้ยายดู ยายเมื่อเห็นแดงโมก็นึก
อยากกิน ตาจึงขันอาสาไปเอามาให้และนึกสงสัยว่าทำไมแดงโม
จึงผลใหญ่ขนาด

ครั้นพอถึงกระท่อมตาดีหีบมีดมา หมายถึงผ่าแตงโม
 ก็แว่วเสียงเด็กเรียก “ตาจ๋า ค่อยๆ ผ่าแตงนะ เดี่ยวหนูเจ็บ”
 ตาและยายเหลียวมองซ้ายขวาก็ไม่เห็นใครนึกว่าหูคงผาดไป
 ด้วยความอยากกินแตงโมก็หีบมีดขึ้นมาจะผ่าแตงอีก ก็ได้ยิน
 เสียงอีก “ตาจ๋า ค่อยๆ นะ” ตาจึงตัดสินใจจะผ่าแตงโมทันใดนั่นเอง
 ผลแตงโมก็แตกออกมาเอง ตาและยายตกใจแทบสิ้นสติ
 เพราะแทนที่จะเห็นเนื้อแตงโม กลับเป็นเด็กผู้ชายและพูดได้
 “ตาจ๋า ยายจ๋า เลี้ยงหนูไว้ด้วยนะ หนูจะช่วยตากับยายทำงาน”

หลังจากนั้นหนูน้อยแดง โมก็อาศัยอยู่กับตาและยาย
 จวบจนอายุได้ เจ็ดขวบ ก็ได้ออกหาผักหาปลา และผลไม้ในป่ามา
 เลี้ยงตาและยายทุกวัน วันหนึ่งแดง โมนำผักและผลไม้ไปขาย
 ในหมู่บ้านก็ได้ยินชาวบ้านพูดกันว่า มียักษ์ใจร้ายเที่ยวจับคนกิน
 และชาวบ้านกำลังจะอพยพไปอยู่ที่อื่น จึงกลับไปเล่าให้ตากับยาย
 ฟัง ตากับยายได้ฟังก็บอกให้แดง โมหนีเอาตัวรอดไปเสีย
 ส่วนตากับยายแก่แล้วยักษ์มันคงไม่กิน เพราะหนังเหนียว แแดง โม
 ก็ไม่ไปเพราะเป็นห่วงตากับยาย แต่ทนคำรบเร้าของตายายไม่ไหว
 ก็เลยตกลงจะไป ยายก็หาอาหารใส่ย่ามให้แดง โมไปกินกลางทาง
 ตาให้มีดดาบเล่มหนึ่ง เพื่อป้องกันตัว แล้วแดง โมก็จากตายายไป

เวลาผ่านไปหลายวัน ขณะที่แดงโมกำลังนอนหลับอยู่ที่
โคนต้นไทร ก็ตกใจตื่นได้ยินเสียงลมพัดเสียงนกเสียงกาแตกตื่น
บินหนีกันจ้าละหวั่น และแล้วร่างๆหนึ่งก็ปรากฏขึ้น แแดงโมตกใจ
สุดขีด ไม่นึกมาก่อนว่าจะเจอยักษ์นำกล้าวะไรอย่างนี้ มันส่าย
ขี้มแล้วพูดว่า “ไอ้หนูเอ๊ยตัวเจ้าเล็กนั้ก” ครั้นแล้วก็เอื้อมมือมาไถ่
แดงโม ความที่กลัว แแดงโมก้าวขาจะวิ่งหนีแต่ก็ก้าวไม่ออก จะยก
ดาบที่ตาให้มาก็ยกไม่ขึ้น แแดงโมจึงตกอยู่ในมือของยักษ์ แแดงโม
จึงได้แต่ถอนหายใจ

อยู่มาวันหนึ่ง ยักษ์ก็ออกไปหากินตามปรกติ เดินทั้งวัน
ไม่เจอมนุษย์ให้กินเลย มันหิวมาก จนพลบค่ำ จึงกลับถ้ำหมาย
จะกินเตง โม ทางฝ้ายเตง โมเหมือนจะรู้ว่าวันนี้พ่อยักษ์ไม่มีอะไร
กิน ก็เตรียมเผือกมันที่ตนเองเก็บไว้เอาออกมา พ่อยักษ์เข้ามาใกล้
ก็พูดด้วยวาจาอ่อนหวานว่า “พ่อยักษ์จ๋า วันนี้ฉันเตรียมน้ำ เผือกมัน
ไว้ให้พ่อกิน พ่อยักษ์เหนื่อยไหม ทำไมวันนี้พ่อกลับมาจนเข็นเลย”

“พ่อยักษ์จ๋า อย่ากินฉันเลย ตัวฉันนิดเดียว ถึงพ่อยักษ์กิน
ก็ไม่อึด ปล่อยฉันไปเถอะนะ”

“ชะฮ่า ไอ้เด็กน้อยทำพุดน่าสงสาร เรายังไม่กินดีกว่า เลี้ยงมัน
ไว้ก่อนจนกว่าจะโต”ว่าแล้วมันก็พาเตงโมไปขังไว้ในถ้ำ เวลานั้น
ออกหาอาหาร มันก็เอาหัวเหือกหัวมันและผลไม้มาฝากเตงโมทุกวัน

ยักษ์ได้ยืนดั่งนั้นก็ปลื้มใจ คิดว่าเราไม่มีลูก ถ้ามีลูก
คอยเอาใจใส่ยามเหงาก็ดีเหมือนกัน “ที่พ่อหามาให้ฉันฉันแบ่งกิน
แต่น้อย เพื่อวันข้างหน้าพ่อหาไม่ได้จะได้มีกินอีก อีกอย่างอยากให้
พ่อยักษ์ลองกินของอย่างนี้บ้าง นอกจากจะอร่อยแล้ว ยังไม่เป็นบาป
อีกด้วย” จากนั้นแดง โมก็เล่าเรื่องของตนให้ยักษ์ฟัง ยักษ์รับปากว่า
จะไม่กินมนุษย์อีกต่อไป แล้วพาแดง โมกลับไปอยู่กับตายายอย่างมี
ความสุข

คำศัพท์ เรื่อง หนูน้อยแดงโม

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
กระท่อม	กระ-ท่อม	น. เรือนเล็ก ๆ ทำพอบอยู่ได้.
ขันอาสา	ขัน-อา-สา	ก. เสนอตัวเข้ารับทำ โดยเต็มใจ, กล้าอาสา.
หู-ฝาด	หู-ฝาด	ก. ได้ยินเสียงเพี้ยนไป.
รบเร้า	รบ-เร้า	ก. เข้าจี้จะเอาให้ได้.

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. ตาฝันว่าได้เด็กผู้ชายคนหนึ่งมาเลี้ยง
- ข. ตาและยายเห็นผลแดงโมลอยน้ำมา
- ค. แแดงโมกลายเป็นทองคำ
- ง. แแดงโมกลายเป็นเด็กผู้ชาย

2. จากเรื่องที่อ่าน พฤติกรรมของตัวละครใดที่ไม่เหมาะสมที่สุด

- ก. ยายอยากกินผลแดงโม
- ข. ยักษ์จับหนูน้อยแดงโมไปเลี้ยงไว้กิน
- ค. หนูน้อยแดงโมทนคำรบเร้าของตายายไม่ไหว ต้องหนียักษ์ไป
- ง. ชาวบ้านอพยพหนียักษ์ไปอยู่ที่อื่น

3. ถ้านักเรียนเป็นหนูน้อยแดงโมนักเรียนจะทำเช่นไรที่ต้องจากตาและยายไป

- ก. ยอมไปเพราะเห็นแก่ความรักของตาและยายที่มีต่อตนเอง
- ข. ไม่ยอมไปเพราะไม่กลัวยักษ์
- ค. ยอมไปเพราะกลัวยักษ์จับกิน
- ง. ไม่ยอมไปเพราะรักตาและยายมาก

4. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับหนูน้อยเตงโม

- ก. เป็นคนกตัญญูรู้คุณตาและยาย
- ข. หนีตายเอาตัวรอด
- ค. เก็บผักปลา หาเลี้ยงตาและยาย
- ง. พุดจาไฟระอ้อนหวานและฉลาดมีไหวพริบ

5. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ยักษ์ไม่กินหนูน้อยเตงโม

- ก. ความอิจฉา
- ข. ความโกรธ
- ค. ความเกลียด
- ง. ความรัก

6. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับตาและยาย

- ก. เสียสละให้หนูน้อยเตงโมนี้อยู่ไป
- ข. มีจิตใจชั่วร้าย
- ค. อยากมีลูกสักคนไว้เลี้ยงดูคลายเหงา
- ง. มีความรักและความห่วงใยต่อหนูน้อยเตงโม

7. ยักษ์เป็นบุคคลเช่นใด

- ก. มีจิตใจอ่อนโยน
- ข. รอบคอบ
- ค. ใจร้อน
- ง. ไร้ใจไม่ได้

8. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้

- ก. ความพอเพียง
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความเพียร
- ง. ความกตัญญู

9. จากพฤติกรรมของหนูน้อยแดงโดยตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ด้านได้อายอด
- ข. เกลือจิ้มเกลือ
- ค. คนดีผีคุ้ม
- ง. โกล่เกลือกินต่าง

10. ข้อใดคือประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องนี้

- ก. ได้รับความบันเทิง
- ข. ได้รับความรู้
- ค. ได้รับความดีธรรม
- ง. ถูกทุกข้อ

คมในฝัก

เรื่อง วิเชียร เกษประทุม

ภาพ พลอยชนก ศรีเลิศ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง คมในฝัก เล่มนี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดส่งเสริมคุณธรรม และหนังสือนิทานพื้นบ้าน ปรับปรุงล่าสุด เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์วีเชียร เกษประทุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สอดแทรกคติสอนใจมาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนมีวิจารณญาณ ในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของเอกสารตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งแก้ว ปะติตัง โข และคอกเตอร์สาธิต ผลเจริญ เป็นอย่างสูง ที่ให้คำปรึกษา คำนะนำในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างมี วิจารณญาณชุดนิทานพื้นบ้าน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุกานดา อันต์

คำชี้แจง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง คมในฝัก มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. ปกหน้า
2. คำนำ
3. คำชี้แจง
4. นิทานพื้นบ้าน
5. อธิบายศัพท์
6. แบบฝึกทักษะท้ายเล่ม
7. ปกหลัง

ขั้นตอนในการศึกษา

1. อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างคร่าวๆ ให้ตลอดเรื่องก่อน พิจารณาจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
  2. อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อย่างมีสมาธิ พยายามคิดและค้นหาคำตอบจากข้อคำถามที่ค้างไว้ โดย ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
  3. ทบทวนเรื่องที่อ่าน ด้วยการอภิปราย สนทนากับเพื่อน เพื่อหาข้อสรุปว่าตอบคำถามได้ครบถ้วนตามข้อสงสัยหรือไม่ โดยการเชื่อมโยงกับแนวคิดหรือหลักการที่สำคัญ
  4. ทำแบบฝึกทักษะท้ายเล่ม แล้วนำส่งครูเพื่อตรวจคำตอบ
- เกณฑ์การผ่าน ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ในป่าใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งอุดมไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด มีนายพราน
สองพ่อลูกปลูกพืชผักอาศัยอยู่ในป่าแถวนั้น อาชีพของแก่กล้าของป่าเข้ามาขาย
แลกเปลี่ยนข้าวปลาอาหาร เครื่องใช้จากในเมือง เข้าขึ้นพ่อออกป่า ลูกชายซึ่งยัง
เล็กนัก ช่วยพ่อหากินยังไม่ได้ จึงอยู่บ้านเฝ้าดูแลหุงหาอาหารให้พ่อกิน

วันหนึ่ง นายพรานออกจากบ้าน ไปป่าตั้งแต่เช้า บังเอิญถูกงูเห่ากัด
 อากาศสาหัสมาก แต่กระนั้นนายพรานก็พยายามพาตัวเองมาจนถึงกระท่อม
 นายพรานพยายามพาตัวเองกลับมาหาลูก พอมาถึงก็เรียกลูกออกมาแล้วบอกว่า
 “ลูกรัก ลูกเอ๋ย พ่อถูกงูกัดเสียแล้ว คราวนี้เห็นจะตายแน่ คงไม่มีโอกาสได้อยู่หา
 เลี้ยงลูกอีกต่อไปแล้ว ต่อไปนี้เจ้าต้องช่วยตัวเองแล้วลูกเอ๋ย” พลังก็เอื้อมมือมา
 กอดลูกไว้ในอก แล้วสั่งลูกว่า “จงจำคำพ่อไว้นะลูก เมื่อพ่อสิ้นใจไปแล้ว เจ้าจง
 เดินทางไปในเมืองเพราะพ่อมีของคืออยู่ คือ นอแรด นอแรดอันนี้เจ้าจงเอาไป
 ถวายพระราชานในเมืองหลวง แล้วเจ้าจะได้รับพระราชทานรางวัลมากมายเลี้ยง
 ตัวเจ้าสืบไป” สั่งแล้วนายพรานก็ขาดใจตาย

ส่วนบุตรนายพรานก็เศร้า โศกเสียใจ กราบศพพ่อแล้วก็นำศพไปฝัง
หลังจากนั้นก็นำขำที่พ่อใส่ในอแรดไว้สะพายบาเดินทางเข้าไปในเมืองหลวง
ไม่กี่วันก็มาถึงในเมือง เมื่อมาถึงแล้ว บุตรนายพรานก็เดินทางมาหานาย
ประจักษ์นอกแล้วแจ้งบอกความประสงค์ให้ฟัง เมื่อนายประจักษ์ทราบก็คิดว่าเด็กผู้นี้
มีของดี ถ้าตนเองได้นำเข้าไปถวายพระราชกษัตริย์ได้รางวัลมากมาย เมื่อคิดดังนั้น
ความโลภก็เกิดในสันดาน อย่างกระนั้นเลย จะต้องขู่เชิญให้เด็กแบ่งรางวัลคงจะดีแน่
จึงพูดว่า “ได้ซิ แต่ว่ารางวัลที่เจ้าได้นั้นต้องแบ่งให้เราครึ่งหนึ่ง ถ้าตกลงเราจะพาเจ้า
เข้าเฝ้า ตกลงไหม”

บุตรนายพรานเมื่อได้ฟังก็ตกใจ แต่ในใจของเด็กก็นึกว่าเขาเอะน่า เดี่ยวเออะ เดี่ยวจะหาวิธีกลั่นแกล้งนายประตู่ผู้มักมากอยากได้ของผู้อื่นให้เจ็ดหลายเสียบ้าง บุตรนายพรานรับค่านายประตู่ขึ้นนอกก็พาไปหานายประตู่ชั้นในและเล่ารายละเอียดรวมทั้งตัวเองจะได้รางวัลครึ่งหนึ่ง นายประตู่ชั้นในอยากจะได้บ้างจึงหันไปถามเด็กว่า “แล้วเรานี่ล่ะ เราจะให้เจ้าเข้าเฝ้า เจ้าจะให้อะไรแก่เรา” บุตรนายพรานได้ฟังดังนั้น ก็นิ่งนึกในใจ ด้วยความฉลาด เขาเอะน่า เราจะตอบแทนนายประตู่ทั้งสองให้สาแก่ใจ ก็เอ่ยว่า “เขาเออะเราจะไม่เอาอะไรเลย เราจะให้ท่านทั้งหมด โดยแบ่งกันคนละครึ่ง”

นายประจักษ์ในเมื่อได้ฟังก็ดีใจ รีบพาบุตรนายพรานเข้าเฝ้าพระราชาทันที เมื่อหมอบกราบแล้วบุตรนายพรานก็ควักนอแรด ถวายแด่พระราชินี พระราชินีรู้สึกพอพระทัยมาก เอ่ยปากชมว่าสวยมาก จึงตรัสขึ้นว่า “เจ้าได้มาจากไหน จึงสวยงามเช่นนี้” บุตรนายพรานจึงทูลเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดถวายแด่พระราชินี พระราชินีจึงรู้สึกเมตตา สงสารบุตรนายพรานมาก “เจ้านำมาให้เรานี้ เจ้าต้องการเงินทองสิ่งของมากน้อยแค่ไหน บอกเราเราจะให้เจ้า”

บุตรนายพรานสมหวังจึงคิดที่จะสั่งสอนนายประตู่ทั้งสองคน จึงกราบทูลว่า “ข้าพเจ้าไม่ต้องการข้าวของเงินทองใดๆ ทั้งสิ้น แต่ที่จะขอคือ

1. ขอให้พระองค์ทรงรับเลี้ยงหม่อมฉันให้มีที่อยู่ ที่กิน
มีงานทำก็พอแล้ว และ

2. ขอพระราชทาน โขยหลังให้แก่ข้าพเจ้าสัก 100 ครั้ง

พระราชาก็ฟังก็แปลกพระทัยมาก จึงถามว่า “บ่อยหลัง 100 ครั้ง เจ้าจะเอาไปทำไม เจ้าจะทนไหวหรือ” “มิได้พะยะค่ะ ข้าพเจ้าจะขอแบ่งให้นายประตู่ทั้งสองคนตามสัญญาที่ตกลงไว้คนละครึ่ง” เมื่อพระราชาก็ทรงพอพระทัยเป็นอย่างนัก จึงตรัสว่า “เจ้านี้ข้าจะให้เป็นมหาเด็กลูกหลวง เรมเชื่อว่า คนอย่างเจ้าคงจะเป็นคนที่ซื่อสัตย์สุจริต เราจะชุบเลี้ยงเจ้า ส่วนนายประตู่ทั้งสองคน ทหารนำไปบ่อยให้เร็วที่สุด”

คำศัพท์ เรื่อง คมในฝัก

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
พรวน	พรวน	น. ผู้หากินในทางล่ำสวัเป็นต้น, ผู้ชำนาญป่า, เช่น พรวนนก พรวนป่า.
รางวัล	รางวัล	น. สิ่งของหรือเงินที่ได้มาเพราะความดี ความชอบหรือความสามารถ
พอพระทัย	พอ-พระ-ทัย	ก.(ราชา) พอใจ
โบาย	โบาย	ก. เขียนด้วยหวายเป็นต้นเป็นการลงโทษ.
หม่อมฉัน	หม่อม-ฉัน	ส. คำใช้แทนตัวผู้พูดสำหรับเจ้านาย ที่มีศักดิ์เสมอกันหรือสำหรับผู้หญิง ใช้พูดกับเจ้านาย, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X)
ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่ย่านชื่อเป็นนิสัยของนายประตู่ทั้งสอง
  - ก. ชอบการเอาชนะผู้อื่น
  - ข. ไม่ยอมคน
  - ค. มีนิสัยคือร้อน
  - ง. มีนิสัยละโมภโลกมาก
2. จากเรื่องที่ย่าน ชื่อใดกล่าวถูกต้อง
  - ก. นายพรานถูกเสือกัดตาย
  - ข. นายพรานสั่งเสี้ยลูกชายให้นำนางข้างไปถวายพระราชา
  - ค. นายพรานสั่งเสี้ยลูกชายให้นำน่านอแรดไปถวายพระราชา
  - ง. นายพรานถูกพระราชา โขยจนตาย
3. ถ้านักเรียนเป็นนายพรานนักเรียนจะอย่างไรถ้าถูกงูกัด
  - ก. ดูดพิษและรีบไปหาหมอ
  - ข. ปล่อยให้หายเอง
  - ค. ภูเขาเลือดมารักษา
  - ง. หาสมุนไพรใบงาไปมารักษา

4. นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานประเภทใด

- ก. นิทานพื้นบ้าน
- ข. เกี่ยวกับการทำสงคราม
- ค. เกี่ยวกับความเชื่อ
- ง. เรื่องลึกลับน่าติดตาม

5. อะไรคือสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้บุตรชายของนายพรานได้เป็นมหาเด็กลี

- ก. ความกตัญญูและความฉลาดหลักแหลม
- ข. ความฉลาดหลักแหลมและความซื่อสัตย์สุจริต
- ค. ความกตัญญูและความเพียร
- ง. ความเพียรและความซื่อสัตย์สุจริต

6. พระราชาเป็นบุคคลประเภทใด

- ก. คนโง่เขลา
- ข. คนกล้าหาญ
- ค. คนเห็นแก่ตัว
- ง. เป็นคนยุติธรรมและมีเหตุผล

7. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้คืออะไร

- ก. การกระทำสำคัญกว่าคำพูด
- ข. ความซื่อสัตย์พาชีวิตให้รุ่งเรือง
- ค. ความเกลียดทำให้คนคิดไม่ดี
- ง. ความโกรธทำให้เกิดการพยายามจะเอาชนะ

8. จากพฤติกรรมของนายประตู่ทั้งสองตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้
- ข. กงเวียน กำเวียน
- ค. โลกมาก ลากหาย
- ง. น้ำลค ตอผุด

9. ข้อใดเป็นจุดเด่นของเรื่องนี้

- ก. ให้คติสอนใจ
- ข. การรบ
- ค. การปกครอง
- ง. ถิ่นบ่มหัตศจรรย์

10. ข้อใดที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลมของบุตรชายนเคยพราน

- ก. พูลขอที่อยู่ที่ดิน จากพระราช
- ข. พูลขออาหารที่พอเลี้ยงชีวิต จากพระราช
- ค. พูลขอให้ตนเองถูก โปยหลัง 100 ครั้ง
- ง. ถูกทุกข้อ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านนิทาน เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า ได้อย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถนำความรู้หรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องจอนฟอนกับงูเห่า
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องจอนฟอนกับงูเห่า
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องจอนฟอนกับงูเห่า

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีเรียน ตลอดจนสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์ในการอ่าน ว่านักเรียนมีวิธีการอ่านอย่างไรบ้าง และเคยอ่านเรื่องประเภทใดบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ” ให้นักเรียนทุกคนศึกษา กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมอภิปรายและตอบคำถาม เช่น
  - ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - ขั้นตอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
2. ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองและเห็นความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เช่น
  - ในชีวิตประจำวันคนเราต้องอาศัยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ เพราะเหตุใด
 ถ้าทุกคนขาดวิจารณญาณในการอ่าน สิ่งที่จะเกิดตามมาจะเป็นอย่างไร
  - การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีข้อแตกต่างจากการอ่านทั่วๆ ไปอย่างไร
3. นักเรียนร่วมอภิปรายสรุปความรู้เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมทั้งซักถามข้อสงสัย
4. นักเรียนฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยอ่านนิทานเรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า ศึกษาคำศัพท์ยาก และปฏิบัติตามแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 1 ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล
5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครู
6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องที่อ่าน จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า
2. ใบความรู้เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
3. คำศัพท์ เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ใบความรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจัดเป็นการอ่านขั้นสูง มีความสำคัญมากสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น มีความสำคัญในการพัฒนาความคิดให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักคิดไตร่ตรองสิ่งที่อ่าน สรุปประเด็นสำคัญ รู้จักใช้วิจารณญาณ ก่อนตัดสินใจ ไม่หลงเชื่อในสิ่งที่มีผู้หลอกลวง เลือกรับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และเหมาะสมเพื่อจะได้สามารถพัฒนาตนเอง และสังคมที่อยู่ได้

ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์ แยกแยะ ข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น สังเคราะห์และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณต้องใช้ความคิดใคร่ครวญโดยใช้เหตุผล ประสพการณ์ ของผู้อ่านเป็นส่วนประกอบที่จะพิจารณาเรื่องที่อ่าน จึงจะสามารถเข้าใจเรื่องราว รวมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องและมีเหตุผล

ขั้นตอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1. **ขั้นรู้จำ** ความหมายของ คำ ประโยค ข้อความ เนื้อเรื่อง บอกเหตุการณ์สำคัญได้ถูกต้อง
2. **ขั้นเข้าใจ** บอกลำดับเหตุการณ์ได้ ย่อเรื่องได้ เล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง บอกมโนทัศน์ได้
3. **ขั้นประยุกต์ใช้** นำเหตุการณ์ หรือประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ชีวิตประจำวันได้

4. **ขั้นวิเคราะห์** สามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านเป็นประเด็นย่อยๆ ได้ แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้
5. **ขั้นสังเคราะห์** การนำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์อื่นๆ เพื่อสรุปหาข้อคิด คติจากเรื่องที่อ่าน
6. **ขั้นประเมินค่า** คิดประเมินคุณค่า ประโยชน์ของเรื่องที่อ่านได้

หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1. อ่านเรื่องราวคร่าวๆ แล้วศึกษาความหมายของคำศัพท์ยาก
2. จับประเด็นสำคัญของเรื่องทีอ่านเพื่อให้ทราบว่เรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์สาระสำคัญของผู้เขียนต้องการเน้นเรื่องใด
3. แปลความ ตีความหมายของสาร พิจารณาสำนวนภาษา เพื่อจะได้ทราบเจตนาของผู้เขียน
4. แยกแยะรายละเอียดของเรื่องว่าข้อใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อใดเป็นข้อคิดเห็น
5. สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องทีอ่าน
6. พิจารณา ประเมินค่า เรื่องทีอ่านว่ามีเหตุผลเชื่อถือได้หรือไม่ ตัดสินว่สิ่งทีอ่านมีคุณค่าและประโยชน์อย่างไร ตลอดจนความประทับใจทีได้รับ

คำศัพท์ เรื่อง จอนฟอนกับงูเห่า

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
แห้งแล้ง	แห้ง – แล้ง	ว. ปราศจากความสดชื่น, ปราศจากความชุ่มชื้น.
อดอยาก	อด --หายาก	ก. ไม่มีจะกิน, ขาดแคลนอาหาร, มีไม่พอกิน.
กระเซอะกระเซิง	กระเซอะ – กระเซิง	ว. อาการที่ซัดเซไปโดยไม่มีที่มุ่งหมายว่าจะไปแห่งไร.
ฉวน	ชาน	น. ภาวะที่จิตสงบแน่วแน่เนื่องมาจากการเพ่งอารมณ์, การเพ่งอารมณ์จนจิตแน่วแน่เป็นสมาธิ,
จอนฟอน	จอน – ฟอน	น. ชื่อสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ขนหนาตีน้ำตาลหรือเทา หัวแหลม หางยาวเป็นพวง เคลื่อนไหวเร็วมาก กินสัตว์
สมโภช	สม – โปด	น. การกินร่วม, การเลี้ยงอาหาร; งานเลี้ยง, งานฉลอง
อภิเษกสมรส	อะ – พิ – เสก – สม - รด	ในพิธีมงคลเพื่อความยินดีรำเริง (ราชา) ก. แต่งงาน.

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X) ทับข้อที่ถูกที่สุด
เพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นความสามารถพิเศษของเปลือกไม้
  - ก. สามารถนำมาต้มกินแทนข้าวได้
  - ข. สามารถนำมารักษาอาการคันได้
  - ค. สามารถนำมาสร้างบ้านเรือนได้
  - ง. สามารถนำมาเคี้ยวพ่นใส่แผล แล้วฟื้นชีวิตได้
2. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. ครอบครัวนี้มีฐานะยากจนมาก
  - ข. พ่อกับแม่รู้สึกสงสารลูกๆ ที่หิวข้าว
  - ค. พ่อกับแม่โกรธลูกๆ ที่ไม่นึกถึงตัว
  - ง. คนพี่แบ่งปูปูไว้ให้พ่อกับแม่ แต่คนน้องนำมากินหมด
3. .... พี่บอกว่าจะเก็บไว้ให้พ่อกับแม่ คนน้องก็ไม่ฟัง เพราะความหิวและยังไม่รู้ภาษา จึงกินปูที่เหลือ
จนหมด....

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าคนพี่ มีคุณธรรมด้านใดมากที่สุด

  - ก. ความกตัญญู
  - ข. ความขยันหมั่นเพียร
  - ค. ความสามัคคี
  - ง. ความซื่อสัตย์
4. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้พี่และน้อง ต้องถูกไล่ออกจากบ้าน
  - ก. คนน้องนำปูที่เหลือไว้ให้พ่อกับแม่มากิน
  - ข. พ่อกับแม่เห็นขานปูที่หล่นอยู่ที่เตาไฟ
  - ค. เพราะความยากจน ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรทั้งสองได้
  - ง. พ่อกับแม่โกรธที่ลูกๆ ไม่นึกถึงตัว

เฉลยแบบฝึกทักษะ เรื่อง จอนโฟนกับงูเห่า

1. ง
2. ข
3. ก
4. ค
5. ง
6. ก
7. ค
8. ก
9. ค
10. ง

ถูก 8 ข้อขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์นะคะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอได้อย่างมี
วิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ
3. การทำแบบฝึกทักษะจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สามเกลอ

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องจอนพอนกับงูเห่า

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในช่วงที่ที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ เสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะ ให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ
2. คำศัพท์ เรื่อง สามเกลอ

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะ เรื่องสามเกลอ	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง สามเกลอ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
เกลอ	เกลอ	น. เพื่อนสนิท.
สนิทสนม	สะ-หนิด-สะ-หนม	ก. ชอบพอ, คู่กันเคยกันดี, เช่น สองคนนี้สนิทสนมกันมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก.
คบหาสมาคม	คบ-หา-สะ-มา-คม	ก. ไปมาหาสู่เข้าเป็นพวกเดียวกัน.
หาบ	หาบ	ก. เหาของห้อยปลายคาน ๒ ข้างแล้วแบกกลางคานพาไป.
จวก	จะ-หุ-วก	น. เครื่องใช้ตีแกงหรือตีข้าว ทำด้วยกะลามะพร้าว มีด้ามถือ.
กะลามะพร้าว	กะ-ลา-มะ-พร้าว	น. ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ถ้าผ่าซีกซีกที่มีตา เรียกว่า กะลาตัวผู้ ซีกที่ตันเรียกว่า กะลาตัวเมีย
ทัดเทียม	ทัด-เทียม	ว. เท่าเทียม, เสมอ, เช่น ฝีมือทั้งสองฝ่ายนั้นดีทัดกัน

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท(X) ทับข้อที่ถูกที่สุด
เพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ชายยากจน ร่ำรวยขึ้นมา
  - ก. เพราะเพื่อนแสดงความรังเกียจ
  - ข. เพราะเพื่อนให้ความช่วยเหลือ
  - ค. เพราะเพื่อนนำกะลามะพร้าวใส่น้ำให้กิน
  - ง. เพราะเพื่อนนำจวกหักๆมาตักข้าวให้กิน
2. ถ้าวันนั้นชายยากจน ไม่ไปช่วยงานทำบุญบ้านใหม่เพื่อน เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
  - ก. รวยมากกว่าเพื่อนทั้งสอง
  - ข. จนเหมือนเดิม
  - ค. จนยิ่งกว่าเดิม
  - ง. ไม่สามารถเดาเหตุการณ์ได้
3. ฐานะครอบครัวของเพื่อนสองคนเป็นอย่างไร
  - ก. ยากจน
  - ข. ร่ำรวย
  - ค. พอมีพอกิน
  - ง. ฐานะไม่ร่ำรวยแต่สบาย
4. โดยปกติแล้วเพื่อนทั้งสองเป็นคนอย่างไร
  - ก. ถูกเหยียดหยามคนจน
  - ข. ตำมะเลเทเมา
  - ค. ขี้เกียจสันหลังยาว
  - ง. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

เฉลยแบบฝึกทักษะ เรื่อง สามเกลอ

1.ข

2.ก

3.ข

4. ก

5.ค

6.ก

7.ง

8.ค

9.ง

10.ค

ถูก 8 ข้อขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์นะครับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุณนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว ได้อย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง กระรอกเจาะมะพร้าว
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่อง กระรอกเจาะมะพร้าว
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องสามเกลอ

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการ ทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่าน ในชั่วโมงที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่ เหมาะกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความ ประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุณิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุณิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว
2. คำศัพท์ เรื่อง กระรอกเจาะมะพร้าว

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง กระรอกเจาะมะพร้าว

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
รก	รก	ว. ที่กระจัดกระจายอยู่เกลื่อนกลาดไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
กระรอก	กระ-รอก	น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในวงศ์ Sciuridae มีฟันแทะ ส่วนใหญ่ตาโต และหูใหญ่ หางยาวเป็นพวง กินผลไม้ มีหลายสกุลและหลายชนิด
คก	คก	ว. มาก, มากกว่าปรกติ, (มักใช้แก่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ)
ลากปาก	ลาบ-ปาก	น. ของกินที่มักได้มาโดยไม่คาดคิด.
โอชะ	โอ-ชะ	ว. มีรสดี, อร่อย.
กรอก	กฺรอก	ก. เเทลงในช่องแคบ เช่น กรอกหม้อ กรอกขวด, หรือใช้โดยปริยายก็ได้ เช่น พุดกรอกหู

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกที่สุด เพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นคุณสมบัติของฝูงกระรอก ที่นักเรียนควรเอาเป็นแบบอย่าง
  - ก. ความซื่อสัตย์
  - ข. ความสามัคคี
  - ค. ความเสียสละ
  - ง. ความยุติธรรม
2. การกระทำของฝูงกระรอก ก่อให้เกิดเหตุการณ์ใด
  - ก. ทำให้ไม้สามารถกลับมาขังฝั่งของตนได้
  - ข. ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน
  - ค. ทำให้ฝูงกระรอกเศร้าโศกเสียใจ
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ค
3. ในฝูงกระรอกสามารถกลับมาขังฝั่งของตนได้ เพราะคุณธรรมข้อใด
  - ก. ความสามัคคี
  - ข. ความซื่อสัตย์
  - ค. ความเสียสละ
  - ง. ความยุติธรรม
4. การกระทำของฝูงกระรอกตรงกับสำนวนข้อใด
  - ก. ถึงพริกถึงขิง
  - ข. ปากว่าตาขยิบ
  - ค. ซ้ำๆได้พร้าวเล่มงาม
  - ง. น้ำกลิ้งบนใบบอน
5. จากเรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดของฝูงกระรอกที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้
  - ก. การเอาตัวรอด
  - ข. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  - ค. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - ง. ความซื่อสัตย์

6. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของฝูงกระรอก

- ก. รักและสามัคคีในหมู่คณะ
- ข. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- ค. มีความสามารถในเรื่องของการปีนป่าย
- ง. ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด

7. นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้เกิดเรื่องวุ่นวายต่างๆขึ้นในนิทานเรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว

- ก. ขาดความรู้จักพอ
- ข. ชิงดีชิงเด่น
- ค. ขาดการสังเกต
- ง. ขาดความอดทนอดกลั้น

8. ถ้าคนในสังคมทำเหมือนฝูงกระรอก กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหา แล้วยอมรับฟังความคิดเห็นกัน สังคมจะเป็นอย่างไร

- ก. บ้านเมืองสงบสุข
- ข. ประชาชนมีแต่คนรักสนุก
- ค. ประชาชนไม่ประกอบสัมมาชีพ
- ง. บ้านเมืองสกปรกไม่น่าอยู่

9. ข้อใดคือหลักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

- ก. มือใครยาวสาวได้สาวเอา
- ข. เกลือเป็นหนอน
- ค. ฆ่าได้แต่หยามไม่ได้
- ง. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

10. ข้อใดคือลักษณะเด่นของฝูงกระรอกในเรื่องนี้

- ก. หลักความเป็นกลาง
- ข. หลักความเป็นผู้ใหญ่
- ค. หลักความร่วมมือร่วมใจ
- ง. หลักความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

เฉลยแบบฝึกทักษะ เรื่อง กระจกเงาพะรุว

1. ข
2. ง
3. ก
4. ค
5. ข
6. ง
7. ค
8. ก
9. ง
10. ค

ลูก 8 ซ้อมขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์นะครับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุณนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่ ได้อย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องกระรอกเจาะมะพร้าว

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในช่วงที่ที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเป็นเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่ ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่
2. คำศัพท์ เรื่อง ปลาช่อนตัวใหญ่

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องปลาช่อนตัวใหญ่	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง ปลาช่อนตัวใหญ่

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โทน	โทน	ว. มีจำเพาะหนึ่งเท่านั้น, ใช้แก่สิ่งที่ตามปรกติควรจะมีมากกว่าหนึ่ง แต่มีเพียงหนึ่งเท่านั้น เรียกว่า โทน เช่น ลูกโทน
ทอดสะพาน	ทอด-สะ-พาน	ก. ใช้สื่อสายเข้าไปติดต่อทำความสนิทสนมกับผู้ที่ต้องการคุ้นเคย, แสดงกริยาทำทางเป็นทำนองอยากติดต่อด้วย
ค้ำปี	ค้ำ-ปี	ว. ล่วงเวลานานเป็นปี เช่นปลาร้าค้ำปี.
ปลาร้า	ปลา-ร้า	น. ปลาหมักเกลือใส่ข้าวคั่วใช้เป็นเครื่องจิ้ม.
ริ้ว	ริ้ว	น. เส้นลายหรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะเป็นรอย เป็นทาง ๆ เป็นแถวหรือเป็นแนวยาวไป เช่น ผ้าขาดเป็นริ้ว ริ้วขบวน ริ้วปลาแห้ง
มิตรจิตมิตรใจ	มิตร-ตะ-จิต-มิตร-ตะ-ใจ	(สำ) น. ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน เช่น ต่างก็มีมิตรจิตมิตรใจต่อกัน.
อ้อยอิ่ง	อ้อย-อิ่ง	ว. ไร้ไร, ทำเชื่องช้าเหมือนไม้เต็มใจ.
จวน	จวน	น. ที่อยู่ของเจ้าเมือง, บ้านที่ทางราชการจัดให้เป็นที่อยู่ของผู้ว่าราชการจังหวัด

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เจ้าเมืองต้องการหญิงประเภทใดมาเป็นคู่ครองของบุตรชาย

ก. มีความเมตตากรุณา	ข. มีความฉลาด
ค. มีความกตัญญู	ง. ถูกทุกข้อ
2. ฐานะของหญิงสาวที่บุตรชายเจ้าเมืองพอใจเป็นอย่างไร

ก. ร่ำรวยมาก	ข. ร่ำรวย
ค. จน	ง. พอมีพอกิน
3. ข้อใดคือคุณลักษณะของลูกชายเจ้าเมือง ที่นักเรียนน่าจะถือเป็นแบบอย่าง

ก. กตัญญู	ข. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
ค. ความจงรักภักดี	ง. ฉลาด
4. จากนิทานเรื่องปลาช่อนตัวใหญ่ ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

ก. ครอบครัวของเจ้าเมือง เป็นครอบครัวที่อบอุ่น	ข. หญิงสาวคนที่ลูกชายเจ้าเมืองชอบเป็นคนดีและฉลาด
ค. ลูกชายเจ้าเมืองเป็นคนที่มีความประพฤติและอัธยาศัยดี	ง. เจ้าเมืองเป็นคนไม่มีเหตุผล เผด็จการ
5. ถ้าประชาชนบ้านเมืองของเราเป็นคนที่ไม่มีเหตุผล ขอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกียรติกัน เหมือนอย่างเจ้าเมืองในนิทานเรื่องนี้ สังคมจะเป็นอย่างไร

ก. แย่งแย่งเอาไรต์เอาเปรียบ	ข. สงบสุขและเจริญรุ่งเรือง
ค. เกิดสงครามวุ่นวาย	ง. สงบสุขแต่ไม่เจริญ

6. ข้อใดเป็นข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- ก. คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตพาไปหาผล
- ข. จิตมนุษย์นี้ไซ้รัก ยากแท้หยั่งถึง
- ค. ความประมาท เป็นหนทางไปสู่ความตาย
- ง. ปลุกเรื้อนตามใจผู้อยู่ ผูกอุ้มตามใจผู้นอน

7. นักเรียนเห็นด้วยกับวิธีการหาลูกสะใภ้ของเจ้าเมืองหรือไม่

- ก. เห็นด้วยเพราะตามใจลูกทุกอย่าง
- ข. เห็นด้วยเพราะพ่อแม่ควรให้สิทธิ์ในการเลือกคู่ครองแก่ลูก
- ค. ไม่เห็นด้วยเพราะกลัวได้คนไม่ถูกใจพ่อแม่
- ง. ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นวิธีการลำสมัยเกินไป

8. ข้อใดคือลักษณะเด่นของนิทานเรื่องนี้

- ก. ตัวละครมีความเก่งกล้าสามารถ
- ข. ตัวละครมีอิทธิฤทธิ์
- ค. ตัวละครมีความฉลาด
- ง. ตัวละครมีของวิเศษ

9. คุณสมบัติใดของหญิงสาวที่นักเรียนควรนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- ก. รูปสวยและฉลาด
- ข. รูปสวยและซื่อสัตย์
- ค. รูปสวยและกล้าหาญ
- ง. รูปสวยและร่ารวย

10. จากพฤติกรรมของหญิงสาวคนที่ถูกเจ้าเมืองชอบตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ฟัวหาบ เมียคอน
- ข. เสน่ห์ปลายจวัก
- ค. แม่บ้านแม่เรือน
- ง. ผู้หญิงยิงเรือ

เฉลยแบบฝึกทักษะ เรื่อง ปลาช่อนตัวใหญ่

1. ก
2. ง
3. ข
4. ง
5. ข
6. ง
7. ข
8. ค
9. ก
10. ค

ถูก 8 ข้อขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์นะครับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้าน เรื่องปู่แสนฉลาด ได้อย่างมี
วิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้าน เรื่องปลาช่อนตัวใหญ่

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในช่วงที่ที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล
4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำส่งครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องที่อ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้าน เรื่องปูแสนฉลาด
2. คำศัพท์ เรื่อง ปูแสนฉลาด

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องปูแสนฉลาด	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง ปูแสนฉลาด

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
หนองน้ำ นกกระสา	หนอง-น้ำ นก-กระ-สา	น. แอ่งน้ำ. น. ชื่อนกในวงศ์ Ciconiidae ขนาดใหญ่เกือบเท่านกกระเรียน ปากหนายาวปลายแหลมตรง คอและขา ยาวทำรังด้วยกิ่งไม้อยู่บนยอดไม้สูง ๆ กินปลาและสัตว์น้ำขนาดเล็ก
ปลาชิว	ปลา-ชิว	น. ชื่อปลาน้ำจืด ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ปากเล็กเขี้ยวขึ้น ตาโต เกล็ดโต อาศัยใกล้ผิวน้ำ
กระดอง	กระ-ดอง	น. ส่วนแข็งที่หุ้มตัวสัตว์บางชนิดเช่น เต่า ปู
หนึบ	หนึบ	ก. คีบหรือบีบให้แรงให้แน่นด้วยของที่ เป็นง่ามเช่นง่ามนิ้วมือหรือตะไกรเป็น ต้น.

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากเรื่องที่ย่านข้อใดถูกต้อง
  - ก. หนองน้ำแห่งนี้กำลังจะถูกชาวบ้านมาจับปลากิน
  - ข. ฝูงปลาเกิดการทะเลาะวิวาทกันเอง
  - ค. นกกระสา มีแผนการที่จะจับ ปลา กินเป็นอาหาร
  - ง. เกิดโรคระบาด ในหนองน้ำ
2. ข้อใดเป็นลักษณะของนกกระสา

ก. มีความพยายามและความกตัญญู	ข. รักสันโดษ
ค. กตัญญูรู้คุณ	ง. เจ้าเล่ห์
3. ถ้านักเรียนเป็นฝูงปลา เมื่อนกกระสาพูดเช่นนั้น จะทำอย่างไร
  - ก. ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองก่อนที่จะเชื่อ
  - ข. ไม่สนใจ
  - ค. เสียใจมากที่ได้ทราบเช่นนั้น
  - ง. ดีใจมากที่จะได้ไปอยู่หนองน้ำใหม่ที่มีน้ำมากกว่าเดิม
4. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมของฝูงปลา

ก. ไม่หวั่นไหวกับคำพูดของนกกระสา	ข. เชื่อคนง่าย
ค. ขาดสติในการคิด	ง. ไม่มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
5. ทำไมฝูงปลาในหนองจึงเชื่อว่านกกระสาพูดจริง
  - ก. เพราะนกกระสาแก่งทำนั้งซึมเศร้าอยู่เป็นเวลานาน
  - ข. เพราะ ได้ยินชาวบ้านพูด
  - ค. เพราะนกกระสาแก่งคาบลูกปลาชีวไปดูหนองน้ำแล้วคาบมาส่งคืน
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ค

6. ลูกปูเป็นคนประเภทใด

- ก. หูเบาเชื่อคนง่าย
- ข. ฉลาดและกตัญญูรู้คุณ
- ค. โอบอ้อมอารี
- ง. เอาตัวรอด

7. จุดจบของนกกระสา ตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
- ข. ปลาหมอตายเพราะปาก
- ค. กรรมตามสนอง
- ง. กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

8. ข้อใดไม่ใช่ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- ก. ความรักคือการทำลาย
- ข. คนโง่ยอมเป็นเหยื่อของคนฉลาด
- ค. ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
- ง. ขาดสติในการคิดไตร่ตรอง

9. ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องนี้

- ก. ให้ความรู้
- ข. ได้รับความบันเทิง
- ค. ให้อคติสอนใจ
- ง. ถูกทุกข้อ

10. การที่นกกระสาถูกลูกปูใช้ก้ามหนีบคอจนขาดใจตาย นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด

- ก. เห็นด้วย เพราะลูกปูเป็นคนฉลาด
- ข. ไม่เห็นด้วย เพราะนกกระสาเป็นคนดี
- ค. เห็นด้วย เพราะนกกระสาเป็นคนใจคอโหดร้าย
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะลูกปูเป็นคนใจคอโหดร้าย

เฉลยแบบฝึกหัด เรื่อง ปู่แสนฉลาด

1. ค
2. ง
3. ก
4. ก
5. ง
6. ข
7. ค
8. ก
9. ง
10. ค

ถูก 8 ซ้ำขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์นะครับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา ได้อย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา
3. การทำแบบฝึกทักษะจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องปูแสนฉลาด

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการ ทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านใน ชั่วโมงที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่ เหมาะกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความ ประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา
2. คำศัพท์ เรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
หัวล้าน	หัว-ล้าน	ว. มีหัวไว้ผมบางแห่งหรือทั้งหมด.
เหา	เหา	น. ชื่อแมลงขนาดเล็ก อาศัยอยู่ตามบริเวณที่มีขนหรือผมอยู่บนศีรษะของคน คุณเถิดคนและสัตว์
ขี้มูก	ขี้-มูก	น. น้ำเมือกที่ไหลออกทางจมูก.
ตาและ	ตา-และ	ก. เปียกหรือชุ่มน้ำอยู่เสมอ เช่น ตาและ
อุบาย	อุ-บาย	น. วิธีการอันแยบคาย; เล่ห์กล, เล่ห์เหลี่ยม.
กวาง	กวาง	น. ชื่อสัตว์เคี้ยวเอื้องหลายชนิด ในวงศ์ Cervidae เป็นสัตว์ที่จับคู่ ลำตัวเพรียว คอและขายาว หางสั้น ตัวเมียเล็กกว่าตัวผู้มี ทั้งชนิดมีเขาและไม่มีเขาในเพศเดียวกันหรือต่างเพศ
ธนู	ทะ-นู	น. ชื่ออาวุธชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยคันธนูซึ่งมีสายธนูสำหรับน้าวึง และลูกธนูที่มีปลายแหลม

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องทีอ่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. เจ้าหัวล้านไม่ชอบอยู่ในที่ที่มีแดดร้อนๆ
  - ข. เจ้าขี้มูกมาก ขี้มูกมักไหลอยู่ตลอดเวลา
  - ค. เจ้าหามาก มักจะใช้มือปิดแมลงหวี่เสมอ
  - ง. แมลงหวี่มักชอบคอมเจ้าตาและเสมอ
2. ข้อใดคือจุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้
  - ก. ให้ความรู้
  - ข. ให้ความบันเทิง
  - ค. ให้คิดสอนใจ
  - ง. ถูกทุกข้อ
3. ถ้านักเรียนเป็น สีสหาย นักเรียนจะทะเลาะกันหรือไม่
  - ก. ไม่ทะเลาะเพราะไม่เกิดผลดีกับใครเลย
  - ข. ทะเลาะเพราะอยากทดสอบความอดทน
  - ค. ทะเลาะเพราะอยากเป็นผู้ชนะ
  - ง. ทะเลาะเพราะถูกเพื่อนชี้หน้าด่าทำทนาย
4. จากเรื่องทีอ่าน ประโยคใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญญาของสีสหาย
  - ก. เจ้าหัวล้านแกล้งบอกว่าเจอช้างเองวงจุ่มน้ำพันใส่หัว
  - ข. เจ้าหามากบอกว่าเจอควางมีเขายาวแล้วแอบเอามือเกาหัว
  - ค. เจ้าขี้มูกมากบอกว่าได้เอาปืนมายิงควางแล้วแอบเช็ดขี้มูก
  - ง. เจ้าตาและเอามือโอบไปมาบอกว่าไม่เชื่อเรื่องทีเพื่อนเล่า
5. เหตุใด สีสหายจึงต้องมาทำทนายกันเช่นนั้น
  - ก. เพราะเกิดความขัดแย้งในทางความคิดกัน
  - ข. เพราะไม่พอใจทีเพื่อนเอาปมด้อยของตนเองไปล้อเลียน
  - ค. เพราะชอบผู้หญิงคนเดียวกัน
  - ง. เพราะต่างคนต่างชี้หน้าทำทนายกัน ว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี

6. พฤติกรรมของสี่สหายที่ใช้แก้ปัญหาดรกับสำนวนข้อใด

- ก. ชักโนให้เรือเสีย
- ข. ไล่ได้พลอย
- ค. ปัญญา ประคุดังอาวุธ
- ง. หัวล้านได้หวี

7. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมของสี่สหาย

- ก. ชอบคุยโม้อวด
- ข. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- ค. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- ง. คิดว่าตัวเองเก่งกว่าคนอื่น

8. ถ้าในชุมชนของนักเรียน มีบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะแบบสี่สหาย นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

- ก. พาไปพบแพทย์ เพื่อหาทางรักษา
- ข. ปล่อยให้แพร่พันธุ์ไปทั่ว
- ค. จัดสถานที่แยกให้อยู่ต่างหาก
- ง. ห้ามคนในครอบครัวไปคบค้าสมาคมด้วย

9. นักเรียนคิดว่าวิธีการแก้ปัญหของสี่สหายคนใดที่ดีที่สุด

- ก. เจ้าหัวล้าน และ เจ้าตาแฉะ
- ข. เจ้าหามาและเจ้าขี้มูกมาก
- ค. เจ้าตาแฉะและเจ้าขี้มูกมาก
- ง. ยังสรุปไม่ได้

10. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องสี่สหาย คืออะไร

- ก. การเห็นความทุกข์ของคนอื่นเป็นเรื่องตลกขบขัน
- ข. การทะเลาะเบาะแว้งกันไม่เกิดผลดีกับใครเลย
- ค. การใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกทักษะ ฉบับที่ 6 เรื่อง สีสหายเจ้าปัญญา

1. ค
2. ง
3. ก
4. ค
5. ง
6. ค
7. ข
8. ก
9. ง
10. ง

เกณฑ์การผ่าน

ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกระจาบ ได้อย่างมี
วิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ
3. การทำแบบฝึกทักษะจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องสี่สหายเจ้าปัญญา

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในช่วงที่ที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องที่อ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องนกกกระจาบ
2. คำศัพท์ เรื่อง นกกกระจาบ

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องนกกกระจาบ	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง นกกระจาบ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
นกกระจาบ	นก - กระจา - บ	น. ชื่อนกขนาดเล็ก อยู่รวมกันเป็นหมู่ กินเมล็ดพืช.
พัลวัน	พัน-ละ-วัน	ว. อุดลุด, เกี่ยวพันหรือพัวพันกันจนยุ่ง เหยิงสับสนแยกไม่ออก, เช่น คบตีกัน เป็นพัลวัน
เซ็งแซ่	เซ็ง-แซ่	ว. ดังอ้ออึ้งแซ่ไปหมด.
เกียงงอน	เกียง-งอน	ก. เกียงอย่างมีเงื่อนไข, เกียงเอาเซิง.

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะเรื่อง นกกระจาบ

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องนกกระจาบ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องทีอ่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. นกกระจาบขาดความสามัคคีกัน
  - ข. ต่างคนต่างเกี่ยงกัน
  - ค. พูจจาโอ้อวดตนเอง ข่มคนอื่น
  - ง. ให้ความเคารพเชื่อฟังกัน
2. ข้อใดคือจุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้
  - ก. ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของนกกระจาบ
  - ข. ให้คิดสอสนใจเกี่ยวกับความสามัคคี
  - ค. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำรงชีวิตของนกกระจาบ
  - ง. ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคดิธรรม
3. ถ้านักเรียนเป็นนกกระจาบนักเรียนจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร
  - ก. โหสิกรรมให้ ยกโทษให้
  - ข. คิดแก้แค้น
  - ค. เคียดแค้น
  - ง. จองเวรจองกรรม
4. นกตัวที่เหยียบหัวนกตัวอื่นเป็นคนประเภทใด
  - ก. คุยโม้อ้อวดและดูถูกคนอื่น
  - ข. เห็นแก่ตัว
  - ค. โอบอ้อมอารี
  - ง. ซื่อสัตย์สุจริต
5. นกกระจาบแตกความสามัคคีกันเพราะเหตุใด
  - ก. เชื่อคำยุยงจากนกตัวอื่นๆ
  - ข. คิดว่าตัวเองแข็งแรงกว่าตัวอื่นและดูถูกความสามารถของตัวอื่น
  - ค. โกรธเคืองทีนกตัวอื่นแย่งกินอาหาร
  - ง. ไม่อยากเห็นใครเก่งกว่า

6. จากเรื่องที่อ่านข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. นกกระจาบตัวที่แข็งแรงกว่าไม่พุดจาคุยโม้อีอวดตน
- ข. นกกระจาบตัวอื่นๆต่างก็ช่วยกันห้ามปรามไม่ให้ทะเลาะกัน
- ค. นกกระจาบทุกตัวต่างก็ไม่ยอมฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- ง. นกกระจาบตัวที่ถูกเหยียบหัว ยกโทษให้

7. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่เป็นพฤติกรรมของนกกระจาบ

- ก. พุดจากระแนะกระหน่ำกัน
- ข. บางตัวก็ช่วยข้างพวกของตนจิกตีกัน
- ค. บางตัวก็นิ่งเฉยไม่ยอมมีเรื่องมีราว
- ง. ฟังพาอาศัยซึ่งกันและกัน

8. จุดจบของฝูงนกกระจาบตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ปากเป็นเอก เลขเป็นโท
- ข. ปัญญาประดุจดังอาวุธ
- ค. รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย
- ง. ช้าๆได้พริ้วเล่มงาม

9. จากพฤติกรรมของนกกระจาบ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่เห็นด้วย เพราะสงสารชวานา
- ข. ไม่เห็นด้วย เพราะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน
- ค. เห็นด้วย เพราะเป็นแนวทางในการทำความดี
- ง. เห็นด้วย เพราะเป็นการทำให้จิตใจบริสุทธิ์

10. ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่มีอะไรบ้าง

- ก. ความบันเทิง
- ข. ความรู้
- ค. ให้คิดเตือนใจ
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกทักษะเรื่อง นกกระจาบ

1. ง
2. ข
3. ก
4. ก
5. ข
6. ค
7. ง
8. ค
9. ข
10. ง

เกณฑ์การผ่าน

ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่ ได้อย่างมี

วิจารณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องนกกระจาบ

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในชั่วโมงที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบที่เรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่ ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล
4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม
5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอส่งครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุคนิทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่
2. คำศัพท์ เรื่อง ชายโง่

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องชายโง่	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง ชายโง่

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โง่	โง่	ว. เวลา, ไม่ฉลาด, ไม่รู้.
แกลบ	แกลบ	น. เปลือกข้าวที่สีหรือตำแตกออกจากเมล็ดข้าว.
เรอ	เรอ	ก. อาการที่ลมในกระเพาะพุ่งออกทางปาก มักมีเสียงดังออกมาด้วย.
ปลุก	ปะ-ตัก	(แบบ) น. ประตัก.
นาค	นาค	น. ผู้ประเสริฐ, ผู้ไม่ทำบาป; เรียกคนที่ไปอยู่วัดเตรียมตัวจะบวชหรือกำลังจะบวช.
ขวิด	ขวิด	ก. กิริยาของหมาป่าหรือสัตว์ที่ใช้เขารื้อนหรือทำร้าย, เลี้ยว, ชน

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะเรื่อง ชายโง่

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง ชายโง่ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องที่ย่านข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. ชายโง่จนแทบอดตาย
  - ข. ชายโง่ถูกช่างกระต๊อบตาย
  - ค. ชายโง่ใช้ปลั๊กแทงลูกเจ้าเมือง
  - ง. ชายโง่ถูกควายขวิดตาย
2. ข้อใดเป็นความประสงค์ของยายแก่
  - ก. ต้องจนแทบแตกกับข้าวที่ให้กิน
  - ข. ต้องจนข้าวเปลือกแตกกับข้าวที่ให้กิน
  - ค. ต้องจนพินแตกกับข้าวที่ให้กิน
  - ง. ต้องต้มน้ำแตกกับข้าวที่ให้กิน
3. จากเรื่องที่ย่าน สถานการณ์ใดที่นักเรียนคิดว่าชายโง่ไม่ควรทำมากที่สุด

ก. เข้าไปห้ามควายขวิดกัน	ข. เอาปลั๊กแทงลูกเจ้าเมือง
ค. โห่ร้องครีกครื้นเมื่อเห็นผิวเมียทะเลาะกัน	ง. ร้องห่มร้องไห้ในงานบวชนาค
4. จากเรื่องที่ย่าน สถานการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน
  - ก. ร้องห่มร้องไห้ในงานบวชนาค
  - ข. โห่ร้องครีกครื้นเมื่อเห็นผิวเมียทะเลาะกัน
  - ค. เข้าไปห้ามควายขวิดกัน
  - ง. เอาปลั๊กแทงลูกเจ้าเมือง
5. คุณธรรมของชายโง่ที่นักเรียนน่าจะนำมาเป็นแบบอย่างในชีวิตประจำวันได้
  - ก. ความกล้าหาญ
  - ข. ความเข้มแข็ง
  - ค. ความซื่อตรง
  - ง. ความโง่

6. ทำไมชายโง่จึงคิดว่าตนเองตายแล้ว

- ก. กลืนปากเหม็น
- ข. ร่างกายมีกลิ่นเหม็น
- ค. เรอมีกลิ่นเหม็น
- ง. ลูกเดินไม่ได้

7. ถ้านักเรียนเป็นชายโง่ นักเรียนจะเข้าไปห้ามควายขวิดกันหรือไม่

- ก. ห้ามเพราะสงสารควาย
- ข. ไม่ห้ามเพราะจะทำให้ตนเองได้รับอันตราย
- ค. ห้ามเพราะเชื่อตามที่เขาบอก
- ง. ไม่ห้ามเพราะไม่ใช่ควายของตนเอง

8. จากพฤติกรรมของหลานชายยายแก่ ตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ปัญญาประจูดั่งอาวุธ
- ข. เสียชีพอย่าเสียสัตย์
- ค. บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องชำระ
- ง. เวนช่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

9. จากเรื่องนี้ให้แง่คิดในเรื่องใดมากที่สุด

- ก. ลูกผู้ชายมาได้ แต่หยามไม่ได้
- ข. บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องชำระ
- ค. ควรใช้สติคิดไตร่ตรองก่อนที่จะเชื่อสิ่งใด
- ง. ผู้ที่มีอำนาจและเข้มแข็งเท่านั้นที่เป็นผู้ชนะ

10. ข้อใดเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชายโง่ต้องพบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายต่างๆ

- ก. เข้าไปโห่ร้องครีกครื้นเมื่อเห็นผ้าเมียทะเลาะกัน
- ข. เข้าไปร้องห่มร้องไห้ในงานบวชนาค
- ค. ขนแกลบถมยตายหลานชายเลยโกรธ
- ง. ใช้ปากแทงลูกเจ้าเมือง

เฉลยแบบฝึกทักษะ ฉบับที่ 8 เรื่อง ชายโง่

1. ข
2. ก
3. ก
4. ง
5. ค
6. ค
7. ข
8. ง
9. ค
10. ค

เกณฑ์การผ่าน

ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม ได้อย่างมี
วิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดง โม

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องชายโง่

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในชั่วโมงที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องทีอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม
2. คำศัพท์ เรื่อง หนูน้อยแดงโม

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องหนูน้อยแดงโม	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง หนูน้อยแดงโม

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
กระท่อม	กระ-ท่อม	น. เรือนเล็ก ๆ ทำพอยู่ได้.
ขันอาสา	ขัน-อา-สา	ก. เสนอตัวเข้ารับทำ โดยเต็มใจ, กล้าอาสา.
หู-ฟาด	หู-ฟาด	ก. ได้ยินเสียงเพี้ยนไป.
รบ-เร้า	รบ-เร้า	ก. เช้าจี้จะเอาให้ได้.

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะเรื่อง หนูน้อยแดงโม

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง หนูน้อยแดงโม แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องที่อ่านข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. ตาฝันว่าได้เด็กผู้ชายคนหนึ่งมาเลี้ยง
- ข. ตาและยายเห็นผลแดงโมลอยน้ำมา
- ค. แแดงโมกลายเป็นทองคำ
- ง. แแดงโมกลายเป็นเด็กผู้ชาย

2. จากเรื่องที่อ่าน พฤติกรรมของตัวละครใดที่ไม่เหมาะสมที่สุด

- ก. ยายอยากกินผลแดงโม
- ข. ยักษ์จับหนูน้อยแดงโมไปเลี้ยงไว้กิน
- ค. หนูน้อยแดงโมทนคำรบเร้าของตายายไม่ไหว ต้องหนียักษ์ไป
- ง. ชาวบ้านอพยพหนียักษ์ไปอยู่ที่อื่น

3. ถ้านักเรียนเป็นหนูน้อยแดงโมนักเรียนจะทำเช่นไรที่ต้องจากตาและยายไป

- ก. ยอมไปเพราะเห็นแก่ความรักของตาและยายที่มีต่อตนเอง
- ข. ไม่ยอมไปเพราะไม่กลัวยักษ์
- ค. ยอมไปเพราะกลัวยักษ์จับกิน
- ง. ไม่ยอมไปเพราะรักตาและยายมาก

4. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับหนูน้อยแดงโม

- ก. เป็นคนกตัญญูรู้คุณตาและยาย
- ข. หนีตายเอาตัวรอด
- ค. เก็บผักปลา หาเลี้ยงตาและยาย
- ง. พุดจาไฟเพราะอ่อนหวานและฉลาดมีไหวพริบ

5. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ยักษ์ไม่กินหนูน้อยแดงโม

- ก. ความอิจฉา
- ข. ความโกรธ
- ค. ความเกลียด
- ง. ความรัก

6. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับตาและยาย

- ก. เสียสละให้หนูน้อยแดงโมหนียักษ์ไป
- ข. มีจิตใจชั่วร้าย
- ค. อยากมีลูกสักคนไว้เลี้ยงดูคล้ายหงา
- ง. มีความรักและความห่วงใยต่อหนูน้อยแดงโม

7. ยักษ์เป็นบุคคลเช่นใด

- ก. มีจิตใจอ่อนโยน
- ข. รอบคอบ
- ค. ใจร้อน
- ง. ไว้วางใจไม่ได้

8. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้

- ก. ความพอเพียง
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความเพียร
- ง. ความกตัญญู

9. จากพฤติกรรมของหนูน้อยแดงโมตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ด้านได้อายอด
- ข. เกลือจิ้มเกลือ
- ค. คนดีผีคุ้ม
- ง. ไก่ล่เกลือกินต่าง

10. ข้อใดคือประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องนี้

- ก. ได้รับความบันเทิง
- ข. ได้รับความรู้
- ค. ได้รับความชื่นชม
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกทักษะเรื่อง หนูน้อยแดงโม

1. ค
2. ข
3. ก
4. ข
5. ง
6. ข
7. ก
8. ง
9. ค
10. ง

เกณฑ์การผ่าน

ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

สาระสำคัญ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา โดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจที่อ่าน ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และสามารถประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่าดีมีประโยชน์อย่างไรบ้าง จึงควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุมนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก ได้อย่างมี
วิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ในจำนวน 10 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. การแปลความ ตีความ ขยายความ จากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก
3. การทำแบบฝึกหัดจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับนิทานประเภทต่างๆที่นักเรียนรู้จัก และเคยอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องหนูน้อยแดงโม

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากใบความรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่อ่านในช่วงที่ที่แล้ว เช่น
  - นักเรียนศึกษาความหมายของศัพท์ยาก
  - นักเรียนอ่านเรื่องราวทั้งหมดให้จบเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าเป็นเรื่องนั้นๆเกี่ยวข้องกับใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร
  - นำเหตุการณ์ที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว
  - ฝึกใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร
  - สังเคราะห์สรุปความคิดรวบยอด หรือแนวทางหลักจากเรื่องที่อ่าน ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสมกับตัวละคร
  - ประเมินค่าพิจารณา ตัดสิน ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณค่าเหตุผลและความประทับใจที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก ตามหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องทีอ่านกับเพื่อน เกี่ยวกับแนวคิดหรือหลักการสำคัญเพื่อหาข้อสรุปและตอบคำถาม

5. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วนำเสนอครูผู้สอน

6. ครูตรวจแบบฝึกทักษะให้คะแนน แล้วถ้ามีข้อใดที่นักเรียนทำยังไม่ถูกต้อง ครูอธิบายจนนักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเรื่องที่อ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดนิทานพื้นบ้านเรื่องคมในฝัก
2. คำศัพท์ เรื่อง คมในฝัก

การวัดประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัด
ตรวจแบบฝึกทักษะ	แบบฝึกทักษะเรื่องคมในฝัก	1. นักเรียนทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 2. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

คำศัพท์ เรื่อง คมในฝัก

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
นายพราน	พฺราน	น. ผู้หากินในทางล่าสัตว์เป็นต้น, ผู้ชำนาญป่า, เช่น พรานนก พรานป่า.
รางวัล	ราง-วัน	น. สิ่งของหรือเงินที่ได้มาเพราะความดี ความชอบหรือความสามารถ
พอพระทัย	พอ-พระ-ทัย	ก.(ราชา) พอใจ
โบาย	โบาย	ก. เข็มขัดด้วยหวายเป็นต้นเป็นการลงโทษ.
หม่อมจัน	หม่อม-จัน	ส. คำใช้แทนตัวผู้พูดสำหรับเจ้านายที่มีศักดิ์เสมอกันหรือสำหรับผู้หญิงใช้พูดกับเจ้านาย, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑

อ่านคำศัพท์แล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นนะครับ

แบบฝึกทักษะเรื่อง คมในฝัก

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง คมในฝัก แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องทีอ่านข้อเป็นนิสัยของนายประตู่ทั้งสอง
  - ก. ชอบการเอาชนะผู้อื่น
  - ข. ไม่ยอมคน
  - ค. มีนิสัยดีอื่น
  - ง. มีนิสัยละโมภโลกมาก
2. จากเรื่องทีอ่าน ข้อใดกล่าวถูกต้อง
  - ก. นายพรานถูกเสือกัดตาย
  - ข. นายพรานสั่งเสือกูชายให้นำนางช้างไปถวายพระราช
  - ค. นายพรานสั่งเสือกูชายให้นำนานอแรดไปถวายพระราช
  - ง. นายพรานถูกพระราชโอบยจนตาย
3. ถ้านักเรียนเป็นนายพรานนักเรียนจะทำอย่างไรถ้าถูกงูกัด
  - ก. คุดพิษงูและรีบไปหาหมอ
  - ข. ปล่อยให้หายเอง
  - ค. งูเอาเลือดมารักษา
  - ง. หาสมุนไพรในป่ามารักษา
4. นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานประเภทใด
  - ก. นิทานพื้นบ้าน
  - ข. เกี่ยวกับการทำสงคราม
  - ค. เกี่ยวกับความเชื่อ
  - ง. เรื่องลึกลับน่าติดตาม
5. อะไรคือสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้บุตรชายของนายพรานได้เป็นมหาดเล็ก
  - ก. ความกตัญญูและความฉลาดหลักแหลม
  - ข. ความฉลาดหลักแหลมและความซื่อสัตย์สุจริต
  - ค. ความกตัญญูและความเพียร
  - ง. ความเพียรและความซื่อสัตย์สุจริต

6. พระราชาเป็นบุคคลประเภทใด

- ก. คนโง่เขลา
- ข. คนกล้าหาญ
- ค. คนเห็นแก่ตัว
- ง. เป็นคนยุติธรรมและมีเหตุผล

7. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้คืออะไร

- ก. การกระทำสำคัญกว่าคำพูด
- ข. ความซื่อสัตย์พาชีวิตให้รุ่งเรือง
- ค. ความเกลียดทำให้คนคิดไม่ดี
- ง. ความโกรธทำให้เกิดการพยายามจะเอาชนะ

8. จากพฤติกรรมของนายประตู่ทั้งสองตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้
- ข. กงเกวียน กำเกวียน
- ค. โลกมาก ลากหาย
- ง. น้ำลด ตอผุด

9. ข้อใดเป็นจุดเด่นของเรื่องนี้

- ก. ให้คิดสอนใจ
- ข. การรบ
- ค. การปกครอง
- ง. ถีลั้มมหัศจรรย์

10. ข้อใดที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลมของบุตรชายนายพราน

- ก. ทูลขอมืออยู่ที่กิน จากพระราชา
- ข. ทูลขออาหารที่พอเลี้ยงชีวิต จากพระราชา
- ค. ทูลขอให้ตนเองถูกโบยหลัง 100 ครั้ง
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกทักษะ เรื่องคมในฝัก

1. ง
2. ค
3. ก
4. ก
5. ข
6. ง
7. ข
8. ค
9. ก
10. ง

เกณฑ์การผ่าน

ถูก 8 ข้อขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

